

645
1974/2

საქართველოს გაზეთი

ს. მ. კ. მ. გ. ი. ი.
№ 11 1974 წ.

მორის ფრანკოვილი

ხეივანი

თქვენს ნივს და უნარს, —
წვას უსტეტაესს,
ბედნიერებად ქცეულ სექტალებს,
კდემას და დიმილს,
ორთოლას, იარებს,
დაკორილ თითებს,
მქლავებს — მხვიარებს...
ვეზორილები და ვალიარები
თქვენს სინაზეს და დიდებულებას,
თქვენს სილაღეს და
თქვენს მშვიდ ბუნებას,
ფუსფუსს და გარჯას,
დუმოლს და დალაას,
სდის შთაგონების სურნელი ახლაც.

მინდა გულწრფელად გიბოხრაო მადლობა,
შვის შუქით ვივებ
შვიარის ფიალას, —
კვლავაც წამილოს თქვენმა ტრფიალმა,
ვით წუთისოფლის ორომტრიალმა...
მინდა გულწრფელად მადლობა გიბოხრაო!
მინდა მივიღოთ თქვენგან კურთხევა,
მსურს თქვენი წყრომის
ელვაც ვიწვნო,
მინდა დაგიკრაო დევი სუყველას
და საცევაოდ გამოვიწვიო!

მე მინდა ცერზე შევაგდო სიტყვა, —
და უველაფერი სიმღერად გიბოხრაო!
მე მინდა კვლავაც გზა დავულოცო
თქვენს აღმაფრენას,
თქვენს გატაცებას,
პირველ სიყვარულს,
სიყვარულისთვის
გულისცემას და გულის გაცემას.

პირველ პაემანს, ვით პირველ კოცნას,
თქვენს პირველ პირშოს
და პირველ ლოცვას,
პირველ ნანგნას, პირველ გალობას,
თქვენს წყალობას და უმოწყალობას!

თქვენს ნაქსოვ ფარჩას,
თქვენს ნაკემს წინდებს,
ვალიდებ,
სული მიღვია ვიდრე!
აქ ვიწნები თუ აქ არ ვიწნები,
მე თქვენი თოვლით დავიფიფქები.

ცხრა ზღვის გაღმინან,
ცხრა შთის გაღმიანან,
ცხრა ცის კარიდან ზღაპრულ ცხრა კიბედ
ცხრა ცისარტყელას ჩამოვდგამ ბაღში,
თქვენი ღამაში ცხოვრების ბაღში, —
იმ ჩაის დავლევ, თქვენ რომ დაქარფთ,
იმ ღვინოს დავლევ,
თქვენ რომ დასწურთ,
თქვენ რომ დასტამბეთ,
იმ ფერანალს გავშლი.

თავკვეშ ოცნების ბუმბულს დავიღებ,
არ მსურს სათქმელის
დიდი ხნით მალვა, —
მე თქვენ გაღმერთებთ,
მე თქვენ გადიღებთ,
მაშასადამე, მიყვარხართ ალბათ!

1974 წ.
ოქტომბერი.

*) ლექსი ავტორმა მიუძღვნა ეურნალის
იუბილეს.

„საქართველოს ქალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის
ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხა-
ტრულ-ლიტერატურული ეურნალი

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный общественно-политический
и художественно-литературный журнал
ЦК КП Грузии.

18404

3. ი. ლენინის ძეგლი ბათუმში

ქ. შარტავა ხან. საქ. სს.
საგეოგრაფიო რესპუბლიკა
გეოგრაფიული

ქალთა საერთაშორისო ფორუმის შესახებ

ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაციის (ქსდე) სამკომო, რომელიც ა. წ. 20-28 მაისს შეიკრიბა ვარშავაში, დიდი ყურადღებას აქცევდა 1976 წელს ქალთა საერთაშორისო წლის ჩატარების საკითხს. სამკომო მიესალმება გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის აქტივობას, რომელიც ქსდე და სხვა საერთაშორისო ქალთა ორგანიზაციებთან ერთად მომდინარეობს.

არსებულადაა, რომელიც 1976 წელს ქალთა საერთაშორისო წელიწადად აცხადებს, საზღვარს არის აღნიშნული, თუ რა აუცილებელია ქალთა თანასწორუფლებიანობის მიღწევა თანამედროვე საზოგადოების ცხოვრების ყველა სფეროში, როგორც ხელისშეწყობის სტრატეგია ქსდე, რათა თავისი ქვეყნის ეკონომიკურ, პოლიტიკურ, სოციალურ და კულტურულ ცხოვრებაში სრული მონაწილეობის უფლება მოიპოვოს, რათა ამაღლდეს მათი როლი ხალხთა შორის თანასწორბრძოლის განვითარების, მშვიდობის და სოციალური პროგრესისთვის ბრძოლაში.

გადაწყვეტილება ქალთა საერთაშორისო წლის გამოცხადების შესახებ თანამედროვე საზოგადოებაში ქალის მნიშვნელობის როლის აღიარება მოწოდებს, მაგრამ იმასაც ასახავს, რომ ბევრ ქვეყანაში ქალბები ჯერაც მწვავე დისკრიმინაციას განიცდიან. ეს გააქვეყნებულია კიდევ ერთხელ შეფასებებს, რომ აუცილებელია გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის დემოკრატიული ასამბლეის მიერ 1947 წლის რეზოლუციის მიღებული დეკლარაციის შესრულება, იმ დეკლარაციის, რომელიც ქალთა დისკრიმინაციის ლიკვიდაციას შეეხება.

ქალთა საერთაშორისო წლის ჩატარება მხოლოდ ქალბების საზრუნავი როდია; ამ დონისთვის მთელი საზოგადოებრიობის ყურადღება უნდა მიიქცეს.

ქალთა საერთაშორისო წელიწადი საშუალებას იძლევა მომილიზებული იქნას საზოგადოება აქტიური მოქმედებისათვის, ქალთა წინადაცხადება, მათი სრული თანასწორუფლებიანობისკენ მიმავალ გზაზე დახატულებათა გადასახლება.

ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაცია, დაარსების მომენტიდან 30 წლის განმავლობაში შეუძლებს იბრძვას ქალთა თანასწორუფლებიანობისათვის, სოციალური პროგრესისათვის, ეროვნული დამოუკიდებლობისა და მშვიდობისათვის.

ის იმედს გამოთქვამს, რომ ქალთა საერთაშორისო წელიწადი გაერთიანებს ყველა იმას, ვინც მზადაა იღვწოდეს ამ მაღალი მიზნებისათვის. აუცილებელია ქალთა უფლებების დამცველი კანონების მიღება, აუცილებელია ყველა მთავრობის მოხმობის გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ და საქობებზე მიღებული კონვენციებისა და რეზოლუციების რატიფიკაცია.

ქსდე თვლის, რომ წერა-კითხვის უცოდინარობა, პროფესიული განათობის არქონა და უმუშევრობა ხელს უშლის ქალბებს მიაღწეონ თანასწორუფლებიანობას.

ქსდე თვლის, რომ მშვიდობა, ეროვნული დამოუკიდებლობა და დემოკრატია ქალთა კუთვნილი წინსვლის აუცილებელი საწინდარია. არ შეიძლება მიღწეული იქნას ქალთა სრული მონაწილეობა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და სოციალური პროგრესი თუ ხალხი აგრესიული თავდასხმებს განიცდის, თუ ხალხი თავისუფალი არ არის, თუ ის სოციალური უსამართლობის, კოორდინაციის, რასობით, ფაშისმიზნით და რეპრესიებით იტანება.

ქსდე სთავაზობს რეკომენდაციას აქლქვს ეროვნულ ორგანიზაციებს: — განაქტივოს კავშირის სხვა რეგიონალურ ორგანიზაციებთან; — ყველა ღონე იხმარონ, რათა ერთობლივ აქციებში ჩააბნა ქალბები თავიანთი უფლებების, ბავშვთა ზედინერების, ეროვნული დამოუკიდებლობის, დემოკრატისა და მშვიდობის მისაღწევად;

— გაუღდოსთი გამოცდილიონ თავიანთი ქვეყანაში ის კანონები, რომლებიც ქალბებს, ქალთა და ბავშვთა უფლებების პირობებს; შეიმუშაონ კონკრეტული წინადადებანი, ვაცნონ ისინი საზოგადოებას და გადაცენ ხელისუფლებას; — ჩაატარონ კამპანიები, რათა ამაღლონ მთავრობა შესარტლოს ბავშვთა უფლებების დეკლარაცია, თუ აქამდე მისი განხორციელება არ დაუწყვია;

— შეიწყველონ და გათარონ სხვადასხვა ქვეყნების ქალთა მოღვაწეობის და ბრძოლის გამოცდილება;

— განავითარონ სოლიდარობის აქციები აგრესიისა და რეპრესიების წინააღმდეგ შემბრებლი ქვეყნების ქალბებთან;

— რაც შეიძლება ფართოდ გამოიყენონ მასობრივი ინფორმაციის საშუალებანი: რადიო, პრესა, ტელევიზია, — ყველა იმ აქციას გასაშუქებლად, რომელიც ქალთა საერთაშორისო წელთან დაკავშირებით ტარდება, რათა საზოგადოებრივი აზრი მიეჭრას მსოფლიოში ქალთა მდგომარეობის საკითხებს და მოისპოს აღმართა შეატანაში ჯერაც არსებული ცირკუმსტენი და ჩამორჩენილი შეტედლებები.

მთელი ეს საქმიანობა შეესაბამება ქსდეს პროგრამას, რომელიც თავისი არსებობის 30 წლისთავს 1976 წელს — ქალთა საერთაშორისო წელიწადად აღნიშნავს.

მსოფლიო ქალთა კონგრესი 1975 წლის მნიშვნელოვანი მოვლენა იქნება. კონგრესის საშუალებას მისცემს ყველა ქვეყნის მდიდრობით ქალბ უშუალოდ, თავიანთი დელეგატების მეშვეობით ილმობაქონ თავიანთ პრობლემებსა და მოთხოვნებს.

სამკომო მიესალმება გერმანიის ქალთა დემოკრატიული კავშირის წინადადებას, რომ კონგრესი ბერლინში, გდრ-ს დედაქალაქში ჩატარდეს.

სამკომო მოუწოდებს ქსდე-ში შემაჯავალ ყველა ეროვნულ ორგანიზაციას:

— ფართოდ გააშუქონ თავიანთი ქვეყნებში კონგრესის მოწვევის იდეა;

— ყველა ღონე იხმარონ, რათა მსოფლიო კონგრესის მოწვევის იდეას შეემატოს მაღალი ენთუზიაზმის, ნდობისა და უფართოების ინიციატივის აქტივობები;

— უახლოეს ხანში შექმნან მისამზადებელი კომიტეტები, რომლებიც უშუალოდ ის ორგანიზაციები და პირვნებები, ვინც მზადაა მთელი თავისი ძალ-ღონე მოახმაროს კონგრესის წარმატებით ჩატარებას;

— სადაც კი შესძლებენ, მიაღწეონ საზოგადოებრივი თუ ხელისუფლების ორგანოთა მხარდაჭერას.

ჩვენი ეტაკი მშვიდობისა და პროგრესის ქალთა წარმატებების ეტაკია, ქალთა მსოფლიო კონგრესის და წარმატებათა ასახვა იქნება. მსოფლიოს მდიდრობით ქალბებს ის რწმენას ჩაუნერგავს და ძალ-ღონეს მისცემს, რათა კვლავაც განაგრძონ ბრძოლა თავისი უფლებებისათვის, შვილთა ზედინერებისათვის, მშვიდობისათვის, უშიშროებისათვის, ეროვნული დამოუკიდებლობისა და თავისუფლებისათვის. კონგრესი განამტკიცებს კავშირს იმთა შორის, ვინც მას ამაღლებდა და ხელს შეუწყობს მათ შემდგომ თანასწორბრძოლის.

ყველაფერი ამის გამო, ჩვენს კონგრესს ჭერარანხლო გაქანება უნდა მივცეთ.

ამ დღემნიშვნელოვანი მოცინის გადასაწყვეტად სამკომო მოუწოდებს ყველა ეროვნულ ორგანიზაციას და მათი მეშვეობით — ყველა კონკრეტულ მდიდრობით ქალბებს.

ფაბრიკა „კომპაპურილი“ სწორავიძენ

ინჟინერული გიგანტი

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის ერთ-ერთი მონაწილეა ის დიდი მეგობრობა, რომელიც ერთ მშურ ოჯახად აკავშირებს სხვადასხვა ეროვნების შვილებს — რუსებს, უკრაინელებს, ბელორუსებს, ლიტველებს, ლატვიელებს, ესტონელებს, ქართველებს, სომხებს, აზერბაიჯანელებს, ყირგიზებს, უზბეკებს, ყაზახებს, თურქმენებს... ერთმანეთის მხარდამხარ სტეფენ ისინი საბჭოთა ქვეყნის ძლიერებას. ამ მეგობრობის გარეშე წარმოუდგენელია ის განადიდოვანი მიღწევები, რომლებიც მოვიპოვეთ ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობაში, კულტურაში, ხელოვნებაში.

კორესპონდენტის მოსვლის მიზანი ფაბრიკის დირექტორმა უკვე იცოდა. მაინც გაუჭირდა არჩევანი. მერე საქარგაი უბნის უცაროსს უხმო, წამყვანი უბნითა და ჩვენი მეგობრობა სთხოვა. საბოლოო არჩევანიც ჩვენ მოგვანდო.

ასე გაიცანით ეტეუნა ბერაძე და მისი ბრიგადის წევრები, მჭარავთა კომუნისტური შრომის უბნის თვალსაჩინო ქალები.

მჭარავთა უბანი. უცხო ცაყი მის აღმათ ასე წარმოადგენს: ბევრი სინათლე, ვრცელი დარბაზი ოთახის ყვეალებით დაშვებულნი, სირუშე, ოღონდ ხანდახან — ქსოვილის ნახი შარბული, ფერად-ფერად საქარგავებთან ნემსით ხელში თვალბარლი ქალები. მაგრამ ეს ილიდური სურათია. არის, რა თქმა უნდა, ბევრი სინათლე, ვრცელი დარბაზი ოთახის ყვეალებით დაშვებულნი. და საქარგავებთან თვალბარლი ქალები: მაგრამ — არა ნემსით ხელში. სირუშეზე ზომ

ლაპარაკი ზედმეტია. ან რა გასაკვირია: ეს თანამედროვე საწარმოა და არა მანუფაქტურა. უბანზე ერთმანეთის მიჯრით, რიგად და მჭრეივად დგას თანამედროვე მანქანები და ელვაზე უსწრაფესად გამოჰყავს ქსოვილი — ნაქარგი, მხოლოდ ნახატი უნდა მიუმარჯვო. არის ერთი გამბული გრალი და იმე დიდ გვეურება, რომ სათქმელს იცისეს გააგონებ.

აი აქ, ამ მანქანებთან შრომობენ ეტეუნა ბერაძე და მისი ბრიგადის წევრები — 15 ქალი, მთელი ოჯახი, მთელი კოლექტივი. ამობენ ზოლმე, ოჯახში ორ ღისასლისსაც უტყირს ერთმანეთის ავერდიით. აქ კი ერთბაშად თბუბუბეტი ქალი სხვადასხვა ასაკის, სხვადასხვა გუნება-განწყობილობისა, სხვადასხვა ეროვნებისა. ცალკე რომ დადებრტუხელთ ვივადიდო, გულლია საუბარში ჩაყოლა მკაცრი: ბევრ თქვენანს ოჯახი ჰყავს, ქმარ-შვილი, მომსვლელ-მომსვლელი, ათასი

საბრუნევი აქვს, ზოგი გააცდენს, ზოგი დააგვიანებს, ზოგს რამ ხიჯათი შეეერება, ბრიგადის კი გვემა აქვს დაძაბული, კოველ-ლიდური, ეს გვემა თვის, ღღის ბოლოს ყველასათვის ერთად ინგარიშება და არა ცალ-ცალკე — ნუთუ ხინჯი ათაფერი გაკვეყვა ზოლმე გულსა-შეშეტი.

გალიმა ბრიგადობა, მტერი ხანს შეყოვნდა, თითქოს ისხნებდა, მართლა ხომ არ ყოფილა მსაცხა რამო და თქვა:

— რალა თქმა უნდა, გვემა დილია, უფრო დიდი, ვიდრე გუშინ იყო. ზვალ კი მებტი იქნება. თვის ბოლოსაც ყველასათვის ერთად ინგარიშება იგი. მაგრამ ხინჯი რატომ უნდა გაკვეყნდეს გულს. თუ ათასში ერთხელ რომელი ჩვენგანს რამე გაუთვალისწინებელი, ჩვენგან დათოკლებითი მიზნი ხელს შეუშლის და საქმეს მოაყდენს, აქ არა ვართ მე თუ გემიორა, მარტო გოგალმე. სირუშე ხოყიანი, ზინა ბიძინაშვილი და სხვა რეორ

ბრიგადის წევრი მუშაკი

მაგამ ეველაზე ლამაზი ოცნებანი ლაზე-ნათელი მიზანი აუხდენელი დარება, თუ თითოეულმა ცილ-ცალკე და ეველამ ერთად არ გაიღო თავისი წვლილი. იცინა, ყარაღ იციან ეს ეველანამ და მისმა მეგობრებმა, და ამიტომ წუთითაც არ იგვიანებენ სამუშაოზე, არ ტოვებენ მოუღელს საჭარავ მანქანებს, არ შეპყვებიან მასლაის მესენერებაზე, ზეალისთვის არ გადაღებენ დღის ვასკეთებელს.

კითხვობობ ბრიგადის ყოველდღიურ, ყოველთვიურ მაჩვენებლებზე.

— წლავანდელი გეგმა ბრიგადამ სექტემბრის ბოლოს შესარტულა, — მიხსნის ეველა. სრული საფუძველი გვაქვს მეცხრე თვეწლად ითხ წლიწლადში შესვარტულთ.

— შეიბრებაში ხომ არაიენ გავთი გამოწეული?

— ირა გალაგაწვილის ბრიგადის ევეიბრები. ბთი, ისინეუ მაწარგაეები არაიან.

ამ რამდნიმე ხნის წინათ ევეუნა ბერაეე ფაბრიკის რამდნიმე მუშაკიან ერთად კეანასს. ეწეია „კომკავშირელს“ სოციალისტური შეიბრების ხელშეწარგალება აქვს იკაწრ მონათესავე საწარმოსიან დაღებული და აი, მეგობარი მეგობარის ესტუმრა, თვანდულად, გულსყურად იყო ქეყული ევეუნა, კეუნასელების ლენტსაქსოვ, საჩიოვ საამქ

ამაძალის დახმარებას. იმათ თუ რამ დაბოკლება გადაღობით, მე რას ვაეყენებ? ამხანაგის ევეტის რას იბოვი ქეეუნად! კოდა, ჩეეე ერთმანეთილა ვართ, მამ ეუმბეზოდ როგორ ვაგავღენთ, როგორ დაევიგეიანებთ, ესეანდა საქმეს როგორ ვაეიჩნებ...

ამხანაგის ევეტის რას იბოვი ქეეუნად! ასია პერსონიანს სწოვად ფაბრიკის შესასეღლთან შეეშებხავა ხეილიან — ფეხი მოიტეხა. საეადმყოფოში მოათავსეს სასწრაფოდ. ზანეაქროვად დასკირდა მკერანალობა. მისი საქმე დახარჩენმა თითხმეტმა გაინაწილა.

ამხანაგის საქმე არ მიატოვებს ეგუღლისეუროდ, თითონ მეგობარს კი როგორ მიატოვებდენ. კეირა ისე არ გავა; არ მიონახელენ. ჩამოუსღებნიან საწოლიან და ისე წეირილად ჩაეყავაღენ ეუნისია თუ ბრიგადის ამბებს, ასისას კიდევ აეიწეღება თითონ რომ ფაბრიკაში არ ყოფილა. აკეინებენ, დაიბეღებენ, მიეფერებნიან. ავადმყოფუსე მტერა უნდა, გეული შეეუნწეილი სობთობი ეესება და ტეეილიე აფილი ასატანი ხდება. — ზენა ბიონიანწვილის ბინა წეაღლიდობამ რომ დაზიანა; ბრიგადა კი არა, მთელი უბანი წეუბნა მკინ. ეველა საწიროდ თეილა თავისი სამსეური შეევაფებინა. სამაგიეროდ ზინეუ ნეკლებად რიდი ვიხარბეს, როცა მან ახალი ორთთხიანი ბინა მიიღო.

ათი წელიწადი იქენება სეეცა ავეტისოვამ ფაბრიკაში, ამ უბანზე, ამ ბრიგადაში შრომობს. აქ ისეაღაე მაწარგაობა, ისეაღაე ეველაზე მთავარი — ერთგულება საქმისადმი, ამხანაგისადმი, საწარმოსადმი. რომ ქეილთობთ, არე დაფეირდება, ისე გეტყვით: სხვა-

გან სად შეიღება ევეტისი მეგობრები მეპოვია. ახლახან გულის რეეული ვაეწნი თანამოსაქმეებს, კორწილზე მიიბაეტივა. პატარაძალს მეელი ბრიგადა უმწეუნდა მხარს.

ბრიგადის ვერ ვაეწმეკენეიე მკობის მკობი, ეველასთვის სათითაოდ მოიძია სიტეეეა შეუბრუნებელი ეპთიტე; რომეუ ხოლოანის თითები თვანე უწარაფესია, ლენა ხოლოავას ნახელავისთვის ჭერ არავის შეეწინწეეს წუნი, პოლინა ევადიბირიოვას ოქარის ხელები აქეს, ეთერ მერაბოვია შეუბრუნებელი დამწრეებელია, ლიდა ზებეეეო სხეებს არ ჩამორჩებია... და, ასე... უუნის ეფეროს ისისეე კახამეს ვადაეხეღეთ. მტრები აიჩეეს და თქვა:

— მხოლოდ დამატება შემოიღია. გამოკლება კი — არა. ეველას ჩამოთვლა თუ არ ზერხდება, კიდევ ერთი დაუმატება; ბრიგადის ხელშეღენელი ევეუნა ბერაეე, კომუნისტი, შრომის წილედი დრომის ორენიონასანი, საფაბრიკო კომიტეტის წეერი...

სხედასხვა ერის წარმომადგენელი, შრომობს მის ბრიგადაში: ქართოვლი, რესი, სომეხი, აზერბაიჯანელი, მაგარამ, ეროგუწელი სხედასხვაობა ხელს კი არ ეულის მათ, არამედ აესებს და აახლოებს.

ერთი ქალაქის ზეცა ხერავთ თავზე და როგორც დიდი საბა იტყვიდა, „სხე წეულია, ზღუდე მაღალი, სიმაგერ დურღეეეეული“ მეგობრობა აეაეწრებენ, საერთო მიზანი ამოწარაებენ: ხელ ევეტისი ისილონ სამშობლო. ხელ ევეტის ქალაქში იხეობიონ და იარონ მათმა შეიღებმა, შეიღეიღებმა, ხელ მტერ კეთილდღეობით იყონ სასეე თითოეულის ოყახი.

ევეუნა ბერაეე (წინა პლანზე)

როგმს რომ თავალიერბდენს. მართალია, მქარგავეები არ ჰვათ იქ, მაგრამ სხვაკ ბეკური იყო სანახავ-დასასომებელი. განსაკუთრებით ლენტსქაიყო მოეწონა. იდილაური სისუფთავე, წესრიგი, სიღვენე, დიდხანს, დამრკარლებით უყვებოდა მეგრ ამის შესახებ თავის ბრიადის წყერებს, უხნის მუშა-ქალებს. ერთი სურვილი გამოჰვა თან და ამ სურვილს ბრიადეც იზიარებ: რადღინი-მე თვის შემდეგ იტარებენ ესტუმრებიანი თბილისს და ფიქრობს ეტყენა, უფრო დაი-ახლოვონ შორეული თანამოსამკენი, იქნებ შეეზიბებანიც გამოეწვიონ...

გუგუნებენ საქარგავეი მანქანები. ჰაერო-ვან ქსოვილებზე იქარგება ყვადღობარობით, თქვენს თვალწინ იქცევა ერთი ათად და ასად ფარადები, ხალისის ვადასაფარებლები, სუფრები... ხვალ ისინი ასობით ბინს დაამეგნებენ თბილისსა და თბილისს ვარბ, ჩვენი ქვეყნის მრავალ ქალქსა თუ სოფელს. ბრიადედარი თავის მანქანას უხს და ქარგავს. მას არ სჭირდება თვალთვლი, ვინ რას და როგორ აკეთებს. დავალება თუნცა განაწილდა. დანარჩენი თითონ იციან. მხოლოდ ათასში ერთხელ თუ რაღაც მოხდა ვადუვალისწინებელი და მანქანა გაჩერდა (ამას კუ გამოკდილი სმენა უნდა იტყოს), ბრიადედარი ტოტებს საქმეს და დასამარგებლად, ვასარკივეად მიიქარის. მეგრ ყველფურს კვლავ იმორჩილებს ჩვეული რიტმი, დანავგარბა უსწრაფესი, შეუფერხებელი რიტმი.

ფარცის ახლოს უხს საქარგად მანქანას ბრიადის ახალგაზრდა წყვილი, უნივერსიტეტის ეკონომიფორ ფაულტეტის სტუდენტბი ეთარ წყალაური, კომკავშირბი, ჩინებელი მქარგავეი. თვალი აფეკრლებათ, ისე სწრაფად მოძრაობს მისი მანქანის ნემსი. მონიშნულ ხაზებს ვერც ატყობთ გამჭვირვალე ქსოვილებზე. ეთარი თითქოს ალაბუღებუ უმარჩვეებს საქარგავს და აბსოლუტურა დამო-თხვევია ნაქარგისა მონიშნულ ხაზებზე.

იქვე ახლოს უნებურად ხვდება თვალს ნე-ლა მომუშავე რამდენიმე მანქანა. ხელი გავუ-ბედავია. ყურადღება უფრო დამახული. აქ სხედან: მარინე ქიორბაშვილი, დღისა ბაბ-ტოიანი, სედა დელთაბეგიაი. ვაიღის დრო და ისინივე ნებაზე დამორჩილებენ სა-ქარგავე მანქანას, მანამდე კი ბეგრე უნდა ის-წავლონ. ჩვევა შეიძინონ, გამოკდილებას ეზიარონ. მარინე დამრიაგებელი მარგო გოგ-ლიძეა, დღისაი — ეთერ მერაბოვა, ხოლო სედასი — ლუდა ზუნენო. ისინი ჩაუნებრვა-ვენ მეგობრობის წმინდა გრძნობასაც...

მეგრ ეს გრძნობა უფრო ვაძლიერდება, როცა ყველა მქარგავთან, „კომკავშირბილის“ ყველა წყერთან ერთად წყალენ ექსკურსიებზე, ივლიან შაბათობაზე საუნფო მუერენ-ბაში, ვარკეთილის ხილის ბაღებსა თუ ზერებში, და მათთვისაც ისევე ძვირფასი და აბსოლუტე ვახდება ეს კოლექტივი, როგორც ქართული ეტყენა ბერბასი, რესი ვიოლტა-სესკოვასი, სომეხი სირუმ ხოჭოიანის. აზერბაიჯანელი ლენა ხოჯიოვასა თუ სხე-ბისთვისაც.

ლიანა გომდამიშვილი

ველოსაჰი

საქართველოში ქალი ყოველთვის იყო განსაკუთრებული პატივის-ცემით გარწმობდა. ქართველი ქალებს ლტქის სწმინდენ შთაგო-რუნება ჩვენს დიდ მგონებს, რომლებიც მუხლს იყრდნენ ქართველი დედების არჩილების წინაშე და მდროდენ მათ საშვილობებს:

„ქართველს დედო, ძუტუ ქართლისა
უწინ მამულსა უზრადი შევას,
დედის ნანასთან ქეთიანი მონისა
მას უწაღებდა მოხაელ გმირას“.

ჩვენ ბედნიერები ვართ, რომ ქართველი ქალი ისევ და ისევ უზ-რდის ახალ-ახალ გმირებს მამულს, ჩვენი სახელთვანი მერაიე და შე-ვენახე ქალები, მეცნიერები და პოეტები არა მარტო აკენებს არწე-ვენ და სამშობლოს უკვადებას აგრძელებენ, არამედ თავიანთი გარ-ჩით სახელს უთქავენ ქართველი ხალხის შრომისმოყვარეობას და თავიანთი სახატოი წვლილი შეეკეთ ჩვენი სამშობლოს გამარჩე-ვაში.

ჩვენი ქალების მშვენიერება ხომ მუდამ იყო და დღესაც არის შთაგონების ის წყარო, რომელიც ვეცაყებს საგმრო საქმეებისათ-ვის აღფრთოვანებს. ქალი ყველა ქართული გაზუთისა და ეურნალის დამამშვენებელია, მაგრამ საქართველოს ქალი“ ის ეურნალია, რო-მელიც საუთნოე ქალების შრომასა და ბრძოლას, მათ ფიქრსა და ოცნებას გამოხატავს ათეული წლების განმავლობაში.

ამ დღესა და საბატო მოვადეობას წარმატებით ართმებს თავს „საქართველოს ქალი“ და ამიტომ მოიპოვა მან ესოდენ დიდი პოპუ-ლარობა და სიყვარული თავის მრავალრიცხოვან მსიხიველთა შორის. ვულთავ „საქართველოს ქალს“, ვუსურვებ მისი ტრადქციის შესა-ინიშნავ კოლექტივის ყვავადა დედებისთვის ჩვენი დედებისა და დღის სახელი და პატიონება, მათი შრომა და შვილიერება, მათი სიმზენ და სილამაჰე!

ბერიგულ აბაშიძე,

საქართველოს მწერალთა კავშირის თავმჯდომარე,
სოციალისტური შრომის გმირი.

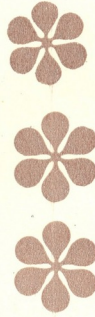
ეურნალ „საბატრძელოს ძალის“ რძილბაძინის

საქართველოს სსრ მეცნიერებთა აკა-დემიის და პირადად ჩემი სახელით მო-ვილოცავო ეურნალ „საქართველოს და-დე“ „საბატო ნიშნის“ ორდენით და-ჭილდობებს.

დიდი წვლილი მიუძღვის თქვენს ეურ-ნალს საბჭოთა საქართველოს პალთა კო-მუნისტური აღზრდის, საუნფოვანო და კულტურული მშენებლობის ამოცანათა შესასრულებლად მათი დარაზმვის საქ-მეში.

კიდევ ერთხელ მოვილოცავო ძვირფა-სი ჯიღდოს მიღებას და გამოვტყავმ რწმენას, რომ თქვენი ეურნალი კვლავც განაგრძობს თავის ნაყოფიერ მუშაობას, ბეგრ სიხარულს მოგვარის თავის მადლი-ერ მსიხივებს.

მამიძე ხბრაძე,
საქართველოს სსრ მეცნიერებთა
აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი.

კვარი ვალში

მოთხრობა

შატავი ნანა შესხეძე

პატარების შეყვარება მკირა საცურაო აუზში იყო დათქმული. შატავი გვერდი, დიდ აუზში უფროსები ვარჯიშობდნენ. აქ წყალს დიდი სიღრმის გამო საოცარი ცისფერი ჰქონდა. ისეთი მუქი იყო, ისეთი უფრო, როგორც სამხრეთის უღრმელო ასე.

შე მუწუნი კაციები ხელმოკერებულ იმეტიბდა სიბნელს. როცა კბიზე სიარულით დაშალეული ქალი ტრბუნჩზე ამოვიდა, თავისუფალი აღვლიბე მხოლოდ წინა რიგებდა იყო დარჩენილი, ისიც აღბან ამიტომ, რომ აქედან აუზის მარჯვენა ბოლოც უძლად ჩანდა, კედელი ევარებოდა (ბილაკები თოკებზე წამოქმუბი). აუთარი რკოლებით იყო დავალებული).

ქალმა სული მოითქვა, პალტო შეიხსნა, სკამზე ჩამოყდა და შეჩრდა შეთავალიერა ირგვლივ მსდომნი. „ამოღენ ხალხში ჩემზე ძველი პალტო არავის აცდია“, — ვაიფიქრა მან უკმაყოფილოდ.

ქვევით ჩაიხედა. დაშოშვებულ გოგო-ბიჭებში შეილი მოაჯავლოვრა.

დროშის დაქვევასა და სტარტის დაძახებზე ბავშვები ტყაპატყაბით ცვილობდნენ წყალში. ერთნი მარლად ხტებოდნენ, სხვანი თვალთ ისე ზომავდნენ მანძილს, როგორც ზეზე შეუძლებელი გამოშვები, ვადსაბტომი ტოტი რომ ეშრავნება ხოლმე.

უკან დაბრუნებულ მოპაკეტერ, წამშრობით შეიარაღებულ მსახიბ იღვებოდნენ. განაპირა ბოლოთან მისი შეილის შწრთიბე. ლი იყდა. მაღალი კანჭები და მოკლედ შეჩრებული თმა ერთი შეხედვით ბიჭს ამსავსებდა. იტყობდა: დიდი არაფერი, ჩვეულებრივი ქალა, სხვათაგან აწელად ვადსარჩევით. მაგრამ ეს შროლოდ ერთი შეხედვით, მერე თანდათანობით მიხედვბობდი, გვიან იახრებდი, თვალს ერთთავად მისიკენ რატომ ვადგინოდა, ერთთავად ზედ რაბად გრბინებდა, საოცრად ბუნწი და დახვეწილი მანჩრები ჰქონდა. არც ხელს აიწვედა ვასილად, არც თავს შემოაბრუნებდა ანახლად, თითოეული მოძრაობა თითქმის წინასწარი იყო გათვალისწინებული, მეტისმეტად დროული, სხარტი და მინიკ დარბასისურით.

ტრბუნჩზე მდომი ჩვეულებრივი მკირა შურგარეული აღტაკებით შესიკეროდა და უნებურად თავს ამაბრებდა.

მის გვერდით სკამზე ცოლ-ქმარი იყდა (აღბათ ცოლ-ქმარი იყო). ახალგაზრდები აოარ კეთილბოდა, მაგრამ შეშინებამდ მეჭერი აცდობდა. კაცმა მწერბინელი მშობნიე შეამჩნია და ცოლს ანიშნა. ცოლმა ვერ დანიხა, თუ ვერ ვარჩია მწვენი სავალად.

ცოლს პალტო მწვანე ეცემა, ნაქსოვი იყო და ისეთი გრძელი ბუნწი ჰქონდა, მელისას ვაფრებებოდა სივრცეში. სლაისიფერი ყელსაბეჭეტი ეცემა. სალაისფერი ჭელი და ხელთათმანები კალთაზე ეყუბო.

ქალმა ისევ თავის პალტოს დახედა და უცებ ისე აქლანა მიუნდა საიბე გამოქვევბულში — მისი რიბით დაბანბლიყო, კინიბამ სურბილი აწევა და წამოდა.

არბდა ამ გამოსაღვე ადგილზე დავეცი ამ ჩემი ნიკოლოზის-დროინდელი პალტოთა, ან დღეს რაბდა ეს ჩავიცვი, — ვაიფიქრა გვილიზინებულმა, — სხვა ან მწონდა ჩასაცმელი, რებავ? — შეედავა საყუბოთ თავს და კიდევ უფრო გაიფუჭა გუნება.

დღეს მისი შეილი პირველად იღებდა მოწინაელობის შეყობრბებში.

ერთ დემოკრატიულ რესპუბლიკაში თანატოლებთან შესახარბებლად წყვილებით, პირადებოდნენ.

წუხანდელი ღამე დიდამაც და შეილმაც ლამის თურბად ვაბუნენს.

მწერბინელსაც ეტყობოდათ ღელვა. იმ ღელვაში სპორტიული ახარტიც იყო და გულშემატკიერბაც, მაგრამ მინიკ უმნი სკარბობბდა, რადგან ეს შეყვარბება მათი მემშობის წამს და დამიკ იყო. რკოლებამოქმუბი თეთრი თოკები წყალი ნებობრად ტიუბტივბდნენ. დიდი აუზის მექ ცისფერს ვანსაუბრბობით უხდებობდა თეთრი ხახები, აქაც, იმ ხახებს შორის ვარჯიშობდნენ სპორტბინები. ერთბაშად რბმდნიმე ათუფლი ცრაგად და დიდი აუზი ვანიერ, ლურჯ შრას ემსავსებობდა. სადაც მანჩრები წინ და უკან ავები გუნებისდა ნელა დასრიალებდნენ.

მისი მუზობლო ცოლ-ქმარი მწერბინელს შესიკეროდა. ზერბნელ ქანდაცებასათი იღვა მწერბინელი — ლაბად და თაკისუფლად, მაღალი მკერდი თანახრად აფლ-ჩაფლიდა. წამშრობის ისე დაკვირბით დასიკეროდა, თითქმის თვითონ აპირბება სმობინთ დაბიშვას და სხებთან ვასახარბებლად წყალში ვადხატობის.

ქალმა საყუბარი მუხლებს დახედა. როგორღაც მოშვებული იყდა.

ზამთრის კინებებს ხის გრძელი სკამებისათვის ხიჭვები ბოსუნბებით აეშალათ. იმ პაწაწინა, ნაკრისფერი ნესმებს მისი კვიზუნეუბი პალტო ზურგზეც და საქდომლი კრთინად ვეკლავრბებინდა.

ხალხს ვაშლოდი ვახუთებზე იყდა. ეს იყო მოვიდა თუ არა, პირადარი გაშლა. ვერ ისედაც რა შესახადავი იყო ეს ჩეიამებული ფუფლი და ახლა სულ მწვენიერის სანახავი ვახბდა.

გუნება ამღერბდა.

ისე აიწურბა, თითქმის დაპატარავბდა უნდობა, რათა არავის შეეგმნია. იმდენად უწინებელი და არაფრისამწინსად მოჩუგენი, თავი, სულაც რომ გამჭრიალო, ამდენ ხალხში არავინ მოინახლოსებდა.

უამოქმუბლობიდან მოყოლებული მუდამ აგრე იყო. ახლა კახის შეკრება ან ლამბა ღუესსაქმელის ყიდვა დანახულობდა ითყულებოდა იბლისისათვის.

„რებავ, ისე როგორ უნდა ჩაიყვან, შენზე უკეთესად აღარავის ეცეს?“ — უკმაყოფილოდ ბუტბუტებდა მამიბა.

პირველი კამაგირით კახა იყო არა, ქაშაურის მრგვლილ ლანგარი იყიდა. რამდენს დანი მსვავსი ოდესღაც, ბავშვბმში, ბორკის საყუბი დანიი უნებურად ვასტკომობდა.

მას შემდებ იმ უკვახებურად დანის ისე არ ჩამობსნიდნენ ლურბნიდნენ, ის ლანგარი არ ვავსენებინათ და საყუბდურთ არ დაუყოლებინათ.

იყოლად, ვანა არ იყოლად, ქალს საყუბარი თვალში ჩავსება და კობტობდა რომ უწინებელი მხანჭის.

... მზემ ღრუბლების ტყეობას თავი დააღწია და დიდი აუზის ზედაპირი თელისმომჭრელად ააბრკვევალა.

მისი მგზობელი კაცი ისევ მწვრთნელს შესვლირდა დაიწინებოთ (მწვრთნელს ისეთი უცნაური სახელი ერქვა, ენის მოტება შეიძლებოდა — ტბატა ტალეანის ასული), ცოლის სახეზე რამდენჯერმე გადაიბრინა ჩრდილმა, მაგრამ კაცს არაფერი შეუმჩნევია.

„რალა ამით გვერდით დავჯექი ამ ჩემი გაქურდული პალტოთი“, — ისევ უმეყოფილოდ გათფიქრა ქალმა.

წუხანდელი ღამე დედამაყა და შევიშაპ ლამის თეთრად გაათენეს.

ბიჭისათვის ის პირველი შეგირბემა იყო და გულმტრვალად ნატობდა გამარჯვებულ გამოსულიყო, მწვრთნელთან თუ ტოლბთან არ შეგრძევილიყო.

ტრბინიდან წამდაუწყებლად ისმოდა გადაახილი, დედები და მამები შეიღებს ამხნეებდნენ, გასამარჯვებლად აფლანაებდნენ. ყოველ დამახებამზე მწვანეპალტოიანი ქალი უსიამოვნოდ მუხუნიდა წარბებს, ხმამალა მოსაუბრეთ უსიტყვოდ ცხებადა.

გაქურდული ქაიმბიებით აბუნულ ბიჭებში დედამ შევილი დაინახა და თვითონაც ისე აიჭურა, თითქოს შეეშინდა, ბიჭმა არ დაინახოს, ამ მწვანეპალტოიანს არ შეშინდაროს და გული არ დაწყედოს.

ქმარზე უფრო მუდამ შეიღს აწონებდა თავს. დიღით თმადავარცხნელი არ გადაიქმბდა, ჩუქმელი არ დენახებოდა. მაგიდას უფორდ წინსადრით უშლიდა, წინდაჩახაჩული კაის არ გაუღებდა. ახლა კი ამ მიღეთ ხალხში ყველაზე გასაუბრებელი პალტოთი ის იქდა.

„რა ღმერთი მიწყურება, თითქოსდა პირველად მაყვია ეს პალტო“, — შემოუწყურა საყუთარ თავს და შეიღზე გაუბატნა მჭერაც და ფიქრიც.

მსაყმა ბიჭები საბაქროდ მიიწვია. იმ ეტესულში მისი შეილი იღდა.

დედას ისე აუფგერდა გული, თითქოს შეიღის გასაყური მანალი მას გაეცლო და დაღლილიყო.

უნებურად ისევ პალტოზე დაიხედა.

ეს ძველი პალტო საყუთარ ღირსებაში ეყვებოდა როგორცაყ. უმაქნისი და ბედოვლათი ეგონა თავი. უცებ ის ეგბი გაახსენდა, ყოველ აღდგომის თვეს განიერ სახელოში დამალული რომ მოპკონდა ქმარს. ის პატარა ლურჯი კონები ახლაც ისევე უფხალავდა ბოლმე ღამეებს, როგორც იმ აბრეულ გაზაფხულზე, ლულულღით რომ გამოუტყდა სიყვარულში კაცი. მერე აბრით მწყობარში ჩარიგებულ თვრამეტ დაზგას გადასწვდა, მისი ხელის უმოკრებს მოძრაობას თვინიერ ქარისკაცებებით რომ ემორჩილებოდნენ. და ბოლოს მინეყ ძველ პალტოს დაებრუნდა გაიფიტებული ფიქრი.

ისევ გაიღვმა ურწმუნობის კიამა.

ისევ მოიყურებდა გულგატეხილი ქალი.

ამ ბესუსაშლოდ სკამზე ისეთი დაბეჩაებულები და საყოდავი იქდა, შეიღის გამარჯვება შეუძლებელ სამეოდ იჩენებოდა ახლა.

შვილი კი ვერც დედას ამჩნევდა, ვერც მაყურებელს. რამდენჯერმე ჩამოქულა ადგილზე. მკლავები ჭერ განზე გაშალა, მერე მალა ისე აიწინა, სახსრების ტყაყენი შემოესმა დედას. მსაყის ახალ ნიშნზე თვარდან ჩამოსხმულიყთ გასწორდა, მერე წელში მოიბარა, წელისაყენ ოდნავ გადაიბრინა, თავი წინგაეწვიღ მკლავებს შორის მოაქცია, გაშლილი ნიბები ერთმანეთს მოატყუმა და გეშადებულ ძაღლიყთ დაიბახა.

სტარტის დაძახება და წყალში გადატობა ერთი იყო.

სხარტად გასროლილი შებიებით გასწორდა უცებ, ნებებმიტყუპებულ ხელები წვეტიან მახვილიყთ წინ გაიშვია და ფხეები ისე სწრაფად ამოძრავდა, წყალმა ქაფი დაუნანებლად მიბუტბუტებულ არშისაყით მოვიღო თავზე. როდის-როდის ამოყო თავი წელიდან, პაერი ჩაისუნთქა. მერე მკლავები აისროლა ცისყენ და თან წელის შეხეი აიყოლა. მზზე აბრკვევილებული წელის ნაკადი სიცილ-სიყისით დეშევა ქვეით, მაგრამ თითქმის მკლავმა დაასწრო და ლურჯ სიღრმეში დაიბალა. ის ერთი მკლავი დაბლა ჩასული არ იყო, მეორე ამოიტყორცნა ზეით. მეორემაც აისყისებული წელის ჩალიჩი აიტაცა მალდა.

მკაცრები ჩერ-ჩერით უზიდებოდნენ წყლის მადრევისს ცისკენ. ფეხები გაყარებულნი კაციით უტყაუნებდნენ ლურჯ ზედაპირს, ადრეებულვით აბუებუებდნენ და თეთრი მარმარილო რთავდნენ. ტანი კი, ხერხემალგამეშვებულ ტანი, სოლივით მისრიალებდა წყალში, ლაღად და სწრაფად.

ისეთი რიბოვანი და თანხარი იყო მთელი სხეულის მოძრაობა, მანქანის მოძრაობის ელგავებოდა, ქალის სამშრომლო ჩაშვრისებულ მანქანებისას.

— დაღ-ღუტე დაღ-ღუტე — ქალის ყურებში საქსოვი დაზვების ხმაური სასამოვნო მუსიკად გაიშა უცხმ.

ბიჭმა შობაქრებები კარგა მანძილი ჩაბოტოვა უკან. თვიონ აუზის ბოლომდე მისცურა, ყურაზე ამოტრიალდა, ფეხები კედლის მძლავრად გააბრტყა და წყალში თავჩაყოფილი ისევე გასრიალდა ლევაგვით.

... დაზვების სამეფოში თეთრხალათიანი ქალი დედოფალვით დარწმუნებულ დაბრძანდებოდა (იმ ხალას უყველ ცისმარე ღღეს სადავანყოფის პირველი ექიმით აქათათებდა). უშევე-ღნებელ დარბაზის ქერი სინაღლში ეცლისთის თაღს ევირებოდა. მზე საყუდრეოვანი გამწვებულვით ერთვულად ყარაულობდა მალაღ ფანჩრებთან, თან ურცხვი არმივივით დაურეილებლად იტუბებოდა ოთახში.

ბიჭი ფინის უახლოვდებოდა.

ტაბიტა ტალივანის ასულს ბერანული ქანდაცების მანერები დავიწყებოდა: აუზის კედლიან ჩაქუცქულ, ცურავში გაწვულ ხელს წინ ის იწვდიდა, თითქმის ბიჭს დახმარებას პირდებოდა.

— დედა გენაცვალოს, შვილო, რატომ მამაშენიც არ გიყურებს ახლა? — ლოცვანვით მარცვლავდა ქალის ტუჩები და მერე საყვე-ღურზე გადაღობდა: — რაღა დღეს გამოიღო ის ვადავლებელი სამეფო.

— დაღ-ღუტე დაღ-ღუტე! — ყურებში დაზვების ჩვეული დავა-ღუტე ესმოდა. იმ ხმაურს ახლა შვილის მიერ აფორაქებულნი წყლის შრილი ევაქერებოდა.

ბიჭი ფინისთან მივიდა.

ტაბიტამ წამშობოში ჩაეკრა. პატარასავით ცალ ფეხზე შეტბა და წყლიდან ამოსულ, გაწუწულ ბიჭს ისე ჩაეხვია, ღამაში სპორტული ოსტოში ერთიანად დაისველა.

— სანარო, შვილო, სანარო! — დედა ღამის ტრიბუნდან გადმოტბა, კოპაშეყვრულ მწვანეკლტოვან ქალს ზევიდან ვად-მოხედა და ტაში ბაუშევით შემოკრა.

ბიჭმა დღეს ხელი დაუწინა.

მწვრთნელმაკ ამოიხედა ზევით — ყველაზე უკეთესი დრო ახენაო, — ამოსახა ვახარებულმა. მერე მხრებზე ხელი მოხვია და საშხაოსკენ გაეცოლა.

ღეღამ უკან მოიხედა. თვალზე გაბრწყინებულ ცრემლს მხერა დაებუნდა, მგარამ მინც დანახა, რომ ის მიღეთი ხალხი მის შემოსკვროდა.

— დაღ-ღუტე დაღ-ღუტე! — სახიზო მუსიკასავით გაიმეოვა დაზვების დავაღუტე ყურებმა და ქალს მყოლოდნულად გაბასენ-და, რომ უკვე გაზაფხული იყო, რომ იგივე ახედდნენ ლურჯ თვალებს ტყეში, რომ მისი სამაქროს მსაღ ფანჩრებთან მზე უკვე დარჩაღ იღვა.

და ქალმა ისეთი მადლიერების საველ ღიმილით ჯაღბედა ტრიბუნას, მისი შვილის გამარჯვება ამ კეთილი ხალხის თათნობა ყოფილიყო თითქოს.

მზეზე აბრწყინებულ ცრემლი თვალს მოსწვდა და ღაწვებზე დაგროდა. თან მერევე გაეცოლა. ქალი არც შეკვებას შეეცა-და, არც სტერილბოცი მიამეოვა. ცრემლით დავაღუტე ღაწვებთან და გაბრწყინებულ თვალბით გასაცვლისკენ გაემართა. გამარჯვებულ შვილიან შესახვედრად მიდიოდა დედა, დაჭრებულ და შეღრისებულნი. დინა-ატლასში გამოწყობილ დედოფალვით მოედრებინა უკლი. კიბის თითოეული სვეფხური იმ მილოთი ხალხის სამხრედ ამალეუნდა და ყოველი მხრიდან აფილაღ დასანახს ხდიდა.

დედა საფეხებებს მტკიცე ნაბიჯით მაღლა-მაღლა მიჰყვებოდა ნირმეუცვლელი. კიბის თათნა მცირეგამოცლილი ბიჭი იღვა და იღმებოდა.

საშხაოსკენ

შენდებდა წმინდის მსხვილფეხა რძინანი პირუბაზის ბაშოსაზმთრებალ-სასაშხა-ბალი სპიონალზობულნი სასიღლი კოვალში

ადამიანები კარგა ხანია საქმით უსწრებენ ღროს. მიიღი, ჩვენც გონების თვალთ გაუწურსროთ ღროს, მოვეხშობთ ფანტაზიას და წარმოვიღვინოთ:

... მღორედ მივიღნება მღინარე. მღინარის ნაბიჯის უცხოდ დანახვას ვევიტრეოდა კვადრატებელ დაყოფილი დიდი მწვანე ველ. მის სიხასხასეს ვერას ავლუნენ ვერც ზაფხულის თაყარა და ვერც ზამთრის სუსხი, ვერც გაზაფხულის ნიღვლები და ვერც შემოდგომის ხორშაყი. მომსკდარ ნიღვლებს მარჯვედ იყრებენ მღინარის მიმართლებთი სასიკოცხლო არტერებებით დაყოფულნი არხები. ნიღვასა და მის სიმწვანეს მუღმიე ანეღეს უნარჩუნებენ გიგანტური საწვე-რებელი დანადგარები. მიწის გული დაწვი-რილია უმარჯვი მილით. და რომ ეს მიღები მუღამ შეუფერხებლად შემოვალბენ ამ თვალგადაწმენველ, თითქმის და ცოცხალ ორგანიზში, ამაზე დასაყვირებალ აქა-იქ ვადავტულია სიმ მტერი სიღრმის უკები. ველზე იშვითად თუ მოხვედნა თვალს რამ-ღენინე მატერული ტიპის ნაგებობა, ისიც აქა-ურობის მოსახსურე მვიტე პერსონალიათი, დანადგარებისათვის, სარემონტო-ტექნიკური სახელსწრებოსათვის. ის კი, რაც ველის სიმღორედ ითვლება — მსხვილფეხა რქიანი პირუტყვი — შენობა-ნაგებობებმა და ყოველდღიურ მოვლა-პატრონობას არ საჯი-როებს. ქაჩონელი აქ გაწვეულნი მკარად მწვანე ველზე და აქაურობა კვადრატებელ სწორედ იზიბომ არის დაყოფილი, რომ სა-მოკარის სიუხვ არ მოაღვლენ. ვაძივლენა კითი კვადრატე და მუყოზობრ დგება მე-ო-რე. ეს ხელნაჯირი საძოვრებია, პირუტყვის საილალოთა აპილიდან რქობმზრად, ნუ-შებურს კი იონისა თუ სხვა ნოყერი ფა-ნიობებიდან ვადაწვალის საძოვარზე. სა-დაც უხვად იწებნა ჩალა და ხალხი, რაც მო-სავლის აღბის შემდეგ დარჩება. იღახ, მო-სავალიც საჭრობა, აქვე ხომ კომპნიტრებე-ლი საცემები უნდა დამზადდეს, იონის თი-ვაკ, თივის ფქვილიც, სენაგიც. დეკემბერ-მარტში ისინი უნდა წაეშველენ საფარვა-ში. მთელი ჯოგი, რა თქმა უნდა, ასაკის მიხედ-ვით არის დაყოფილი. ხბობებს ექვს თვემდე არაიენ აიღვლებს დღეს, არც არაიენ ეცულე-ბა დღდის ძეძუში. ფურებს არ წველიან. არ

სკკპ ცენზრალურ კომიზივასა დ სსრ კავშირის მინისვრითა სსხჭოში

სკკპ XXIV ყრლობის დირეკტივისი — „სსრ კავშირის სახალბო მურერების ვაგვითარების 1971-1975 წლების სახელმწიფო ხუთ-წლიანი გეგმის შესახებ: სსრ კავშირის აწონის შესვრულებისაჲსი-ვის დი იმ მიზნით, რომ შეიქმნას უტუესი პირობები მოზარდი თაო-ის აღზრდისათვის, გავიდდეთ მატერიალური დახმარება ოჯახებს, რომლებსაც მუავი ბავშვები, ამაღლდეს საბჭოთა ხალხის ცხოვრე-ბის დონე. სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა დ სსრ კავშირის მინის-ტრითა, საბჭომ შეიმუშავეს დი დამტკიცეს შესახამის დონისძებანი ნაკლებურწუნველყოფილი ოჯახების ბავშვებისდი დამხარების შემოღებისათვის.

გათვალისწინებულა დახმარება დავინწოთ დი თვეში 12 მანეთის ოდენობით მიეცეთ თითოეულ ერთულ 8 წლის ასაკის მიღწევამდე ოჯახებს, რომელთა საშუალო ერთობლივი შემოსავალი ოჯახის წევ-რზე არ აღემატება 50 მანეთს თვეში.

დახმარების უფლების განსაზღვრის ოჯახის ერთობლივი შემოსავალში გათვალისწინებული იქნება ხელფასი, პრემია, პანაღურება კოლმურწერობის საზოგადოებრივი მუშაობებისში მუშაობისათვის, პენსია, დახმარება, სტიპენდია დი სხვა ფულადი მისხდლები, აგ-რეთვე პირადი დახმარე მურერების შემოსავალი.

მუშაობა მუშაობა, მოსამსახურეთა, სამხედრო მოსამსახურეთა, მოს-წავლეთა დი კოლმურწერობის წევრთა ოჯახების ბავშვებისდი დამ-ხარების დანიშნისა დი მიცემისათვის ეტისებთა საწარმებს, დარე-სებულებებს, ორგანიზაციებს, კოლმურწერობებსა დი კარის წაწი-ლებებს, ხოლო არამომუშვე პენსიონრებსა ოჯახებისათვის. — სოცია-ლური ურწუნველყოფის ორგანოებს.

დახმარება ბავშვებისდი დავინწნება დი მიეცემა დედის მისი მუ-შაობისა თუ სწავლის ადგილის მიხედვით, ხოლო თუ დედა არ მუ-შაობს დი არ სწავლობს, — მისი ქმრის მუშაობის, სამსახურისა თუ სწავლის ადგილის მიხედვით.

ამ დახმარების შემოღებისთან ერთად შენარწუნებულა მრავალ-წვლილიანი დი მატხოხელა დიდებისდი დამხარების დანიშნისა დი გაცემის მოქმედი წესი, რომელიც ადგენილია სსრ კავშირის უმაღ-ლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 8 ივლისის ბრძანებულებით. ნაკლებურწუნველყოფილი ოჯახების ბავშვებისდი დამხარების გაცემას წელიწადში მოხმარდება 1,5 მილიარდი მანეთი.

ბავშვებისდი აღნიშნული დახმარების გაცემა გათვალისწინებუ-ლია დიწურს 1974 წლის 1 ნოემბრიდან.

კატარგონსოხის

ღია ასათიანი

ნათი

მე დი ბებო სასწავლებლად მუდამ ერთად დავდივართ. ჯერ მუსიკა, მერე ცეკვა, სკოლა — დილაადირანი.

საღამოთი ბევრს ვკითხულობ წიგნებს სურათებისანი, დილით ისევ სკოლისაკენ მომდევნო ჩემი ბებიი.

სხალ სკოლანი მიხვიპა

ჩემი დიდი თოფინა რა ბავარა ყოფილა, სკოლაში არ მიიღეს — სულ ერთი წლის ყოფილა.

წელს მე ვწავლ სკოლაში, მაგრამ რა გამოვიინა? — თოფინი დი სწავლაც კი თურმე ძნელი ყოფილა.

ბაიბიპი

— მინდა მარტო ბაიბიპი! — იბუტება ნატო. — ევერ საბჭული უნდა სჭამო! ნატო გირის: — რადომ?!

— იმიტომ რომ ბაიბიპი დიგეკარგავს მადს. ჯერ ბორცს შევსამ, დაყოფდეს მერე რძის დი ქადას.

ბაიბიპი დი ნაყინი უნდა ჭამო მაშინ, საღამოს რომ სასიყრინოდ წავიყვანენ ბაღში.

ალმესანდრი ბაბბაბში

ჩემი კოვანი

- ისე არაფერი შენატრება, როგორც ბავშვობაში გაქროლება.
- ისე არაფერი მდარდება, როგორც ავი სიტყვის ვაგონება.
- ისე არაფერ არ მებრადება, როგორც მამღარი დი კეპაყოფილი.
- ისე არაფერი შენანება, როგორც გული მტრობით გაპოიბლი.
- ისე არაფერი მუვარდება, ტყეში კაცები რომ კრიახობენ,
- ისე არაფერი მშოლებია, როგორც რეგვეწენთან სიახლევი.
- ისე არასოდეს მიცინია, როცა დამხარალებს გულიცვიობა,
- ისე არასოდეს მიტირია, როცა ბედი ავ კაცს უციროდა.
- ისე არაღრისა მეშინია, როგორც ცოცხლად სულის დღვევისა,
- ისე არავისი არა მჭებია, როგორც დედის თბილი თვალებისა.
- ისე არაფერი მიხარია, როგორც ჩემი ქვეყნის აღმავლობა, მისი ამაღლება-გახარება, მისი მშეობა დი ხალხმრავლობა.

პარიუსპირი ბაღაღ

ის მიდილა დი ყოველთვის გვიან, გაბრუნებული ღვინით დი ფიქრით, კარი ყოველთვის ხვდებოდა დი

დი ზარს არასდროს რეკავდა იგი. ის შედიოდა სახლში ბარბაციით, მოსთნილი დი დაღლილი ერთობა, მის თვალში ედგა სავე დარბაზი, ქალი კი ჩუმად ამბობდა — დღერთი ჩუმად, თავისთვის ამბობდა — დღერთი! დი მას ეცნა მოვიდა დღერთი... საწოლთან მწვანე სინათლე ენთო დი კიდევ ქალის ბრიალა მეკრლი. ეფულებოდა თვლებმა დი რული დი სადღეგრძელოს ბოდავდა ძიღში, სული კი მისი, დაღლილი სული, გადჰქანცა რადაცის შიშილის, იმ ჰგავდა სიციხით დამწვარ უღანბოს, ის იყო ყინვით დამწარალი ვაზი, დი მის ცხოვრებას ერთობ უზარის შიოდა აზრი, სწუფროდა აზრი. ...ახლაც დაბრუნდა ძალიან გვიან გაბრუნებული ღვინით დი ფიქრით, კარი დაუხვდა უერთამდე დიი დი შეღლისაღდა ბარბაციით იგი. ოთახში მწვანე სინათლე ენთო დი ქალის გვერდით ბიჭუნა იწვა... არ დასცდენია არავის — დღერთი დი ირუედა ფეხბეჭევი მიწა. საწოლთან მუხლებზე დიეცა უხმოდა, — მორწმუნე ბატონი ცეცმა ახე, მზე ანათებდა ოთახში უხვად დი ყველაფერი მზით იყო სავე. იფანტებოდა ნისლივით ფიქრი, როგორც პირქუში ღრუბელი ქარიშხი დი იმედვიით უმწერდა იგი ვარდისფერ ფეხებს მინარე ბავშვის.

ღვაწლ- პოსილა

ამ ცოტა ხნის წინ განათლების მუშაკთა რესპუბლიკურ სახლში ი. გოგებაშვილის სახელობის პედაგოგიური საზოგადოების ცენტრალურმა საბჭომ და ი. გოგებაშვილის სახელობის სახალხო განათლების სახელმწიფო ბიბლიოთეკამ დაბადების 85 და პედაგოგიური მოღვაწეობის 55 წლის აღსანიშნავი საზეიმო შეხვედრა მოუწყვეს საქართველოს სსრ დამსახურებულ მასწავლებლებს და საზოგადო მოღვაწეს დოკტენტ ნინო ძიძიგურს.

55 წელიწადი იქნენდნენ მისგან ნორჩებუ ცოდნას, სწავლობდნენ ადამიანების პატივისცემას, ერისა და ქვეყნის სამსახურს. იგი ცნობილი მეთოდისტია, მრავალი სახელმძღვანელოს ავტორი, ჟურნალისტი, საზოგადო მოღვაწე, ბევრი საქველმოქმედო საქმის მოთავე და სამაგალითო დედა. მან სახელგნამად გაიარა პედაგოგიური მოღვაწეობის რთული და საინტერესო გზა დაწყებითი სკოლის მასწავლებლიდან უმაღლესი მასწავლებლის დოკტენტამდე.

მასწავლებელთა მასწავლებლის ხანგრძლივი მოღვაწეობის გზა შეკრებილი გააქნა დოკტენტმა ზარიამ ბურჭულაძემ. იუბილარს გულბოილად მიესალმნენ სსრ კავშირის პედაგოგიის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი დავით ლორთქიფანიძე, სახალხო განათლების სახელმწიფო რესპუბლიკური ბიბლიოთეკის დირექტორი ვ. გოგოლაძე, მისი აღზრდილები: საქართველოს სსრ დამსახურებული მასწავლებელი თ. ჩქიმი, მწერალი და ჟურნალისტი ვლადიმერ თორდუა, მასწავლებელი ს. კიკაჩიშვილი, საქართველოს ვ. ი. ლენინის სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტის დოკტენტი დ. ლონდაძე, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის სამთო მექანიკის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის თანამშრომელი ი. მერაბიშვილი, გაზეთ „სახალხო განათლების“ რედაქტორი ნიკო შველიძე, მწერალი სიმონ წერაგვა და სხვები.

ნინო ძიძიგური ხანგრძლივი და ნაყოფიერი პედაგოგიური მოღვაწეობისათვის დააჯილდოვეს ი. გოგებაშვილის სახელობის მედლით. ეს მვირუქისი ჯილდო მას გადასცა საქართველოს სსრ განათლების მინისტრის მოადგილემ კ. მაჭარაშვილმა. ნ. ძიძიგურმა დიდი შაღლობა გადაუხადა დამსწრე საზოგადოებას მისი შრომის ასეთი მაღალი შეფასებისათვის.

ურჩაღ „საქართველოს ქალის“ რედაქციის კოლექტივი, მისი სარედაქციო კოლეგია და მრავალრიცხოვანი მკითხველი გულითადად ულოცავენ ამაგდარ პედაგოს ამ თარიღს და უსურვებენ ჩანმრთელობასა და ხანგრძლივ სიცოცხლებს.

ე ჯ ე მ ე ე ე

დიდი და რთული გზა განვლო სახელმწიფო ერმიტაჟმა — კულტურის ისტორიის ამ უდიდესმა კერამ — სასახლის სურათების უზარალო კოლექციიდან მსოფლიოს ერთ-ერთ უმსხვილეს მუზეუმამდე. ახლა აღარავის ახსვს სიტყვა „ერმიტაჟის“ ფრანგული წარმოშობა, რაც „განმარტობის ადგილს“ ნიშნავს, და რაც აგრეთვე აღ შიეფერება მის დღევანდელ შინაარსს.

ერმიტაჟის დაარსების თარიღად მიჩნეულია 1764 წელი, როცა ეკატერინე მეორის ბრძანებით ბერლინში ვაქარ გუცოფსისაგან მოვლანდიელ და ფლამანდიელ მხატვართა 225 ნამუშევარი შეიძინეს და ზამთრის სასახლეში ჩამოიტანეს.

სურათების გაღერვა სწრაფად იზრდებოდა, რასაც დიდად უწყობდნენ ხელს რუსი დიპლომატები და ეკატერინე მეორის ფრანგი მელობრები — დიდრო და გარიში.

1769 წელს დრეზდენში შეიძინეს საქსონიის მინისტრის ბრიულოს სურათების დიდი კოლექცია. ამას მოჰყვა (1772 წელს) კრუდის — საფრანგეთის ერთ-ერთი დიდი კოლექციის 800-ზე მეტი სურათი, რომელთა შორის იყო ისეთი შედეგებები, როგორცაა ტიციანის „დანიავა“, რემბრანდტის „დანიავა“ და სხვები. ზამთრის სასახლის სურათების გაღერვის პირველი კატალოგი, რომელად 1774 წელს გამოვიდა, უკვე 2080 სურათს ითვლიდა.

მე-18 საუკუნეში სურათების გაღერვა ეკატერინე კოლექციების გარდა აფებოდა ცნობილი მხატვრებისაგან უშუალოდ ნაყოფი სურათებიც. ასე შეიძინეს გრეის, შარდენის, შორლოს, რაიბის ქანაღებები. ეკატერინე მეორის დიკეთით ინგლისელმა მხატვარმა რეინოლდსმა შექმნა დიდი ტილო — „უკრა შორსკულდ ადრჩობს გველს“, საშიც

აღეგორიულად ახალაზრდა რუსეთს გულისხმობდა. ერმიტაჟის კოლექცია მეთისნეტად სწრაფად იზრდებოდა და იკავებდა ზამთრის სასახლეზე მიშენებულ ნავთობებს, რომლებიც თავისთავად არქიტექტურის იშვიათ ძეგლებად შეიძლება ჩაითვალოს.

დიდი ხნის მანძილზე ერმიტაჟი სასახლის ნაწილს წარმოადგენდა. მხოლოდ მე-19 საუკუნის დასაწყისიდან დაიწყო მან სამუზეუმო დაწესებულების სახის მიღება; შეიქმნა მცველების სპეციალური შტატი. ნახველია შეშვების უფლებას კვლავ სასახლის მმართველთა იძლეოდა. მიუხედავად ამისა, აქედან მოკიდებული, ერმიტაჟი სულ უფრო დიდ ადგილს იკავებს რუსეთის კულტურულ ცხოვრებაში; მე-19 საუკუნის პირველი ნახევრის მრავალი მხატვარი თუ მოკანდაკეთ. ტოლსტოი, კ. ბირიულოვი, ა. ვენეციანოვი, კ. ფედოტოვი და სხვები სწორედ აღწავლობდნენ წარსულის დიდი ოსტატების შემოქმედების, იდებდნენ ნახატების ახლებს, სრულყოფდნენ თავიანთ ხელოვნებას.

1814 წელს ზამთრის სასახლეს შეემატა ნაპოლიონის ცოლისაგან — ეოზეფინასაგან ნაყოფი 180 სურათი, მათ შორისაა: რემბრანდტის „გარდშოსნა“, ტერბორხის „იქიკა ლიონათი“ და კლოდ ლორენის „დედ-ღამის დრონი“ (4 სურათი). ერმიტაჟს კარგად იცნობდა ალექსანდრე პუშკინი. 1822 წელს, „მისი ბარყონადების ნებაართით“, პუშკინს ვოლტერის ბიბლიოთეკაში სიარულის ნება დარგეს. უბის წიგნაკის ფურცელზე პოეტმა გააკეთა დიდი ფრანგი ფილოსოფოსის — ვოლტერის გუდონისეული ქანდაკების ჩანახატი.

1842-1851 წლებში დ. კლერვის პროექტით აუნდა მუზეუმის სპეციალური შინობა, რომელიც „ახალი ერმიტაჟის“ სახელით იქნა ცნობილი. მუზეუმის დარბაზები გააფორ-

რესპუბლიკის ქალთა საკვანძო

სხვის გეგმა გსუნვით...

უპირდა, ძალზე უპირდა ცეცხლში შემო-
ბოძა ნანდის. ზოგჯერ ისე ხდებოდა, მასა-
ლ და მის მეტელესაც ერთდროულად უწყველად
მეშობოდა და ხეით პატარა შინ სულ მარტო
ჩივებოდა. ახასი ხიფათია მისალოდნელი!

სამუშაოზე მყოფი ქალი საქმეს ვერ უღებდ-
გელს. მისი ფიქრი შინ უმეტესად უდროოდ
დარჩენილ პატარებს დატრიალებდა თავს.

ამ სახლის დამთავრებასაც რომ არ დაადგა
სამუშაო! ცემენტს იშოვის და ხის მასალა
დაზარა აქვს. ვერ იქნა და ერთად ვერ მოი-
ყარა ყველაფერს თავი. მერე ის გაასხნდა.
სიფულე პერევისაში მაქაქებს სახლი რომ
დაეწავთ, როგორ მოეხმარნენ ქალთა საბჭოს
წევრები: ღია ცის ქვეშ დარჩა ოჯახი შეიღ-
პატარა ბავშვით. ქალთა საბჭოს წევრებს
ეს რომ გაუვიათ, მაშინვე დატრიალებულან.
ზოგს ცემენტზე უზრუნია, ზოგსაც — სილა-
სა და ხრეშზე და მაქაქებმა ისეთი სახლი
წამოქმედეს, ავ თავლას არ ენახებოდა.

არა, ასე ერთბაშად ყველაფერს ოხრენა
არ იქნებოდა. ყველაზე მეტად ნანდის სამუ-
შაოს შეცვლა უნდა და თუ ამასი ქალთა საბ-
ჭოს დაეხმარებოდა, სახლის დამთავრებას, ეგებ,
სიფულეზე მოხდა თავი.

ქალთა საბჭოს წევრებმა ყურადღებით მო-
ესწინეს ნანდის გაფრინდამდის. საბჭოს

თავმჯდომარეს მედია ლაბაძეს ისიც ცოდ-
ნია, ნანდის მადარის გამონამუშევრებისაგან
დანიჭებული სახლის მშენებლობას რომ კარ-
გა ხანია აწარმოებებს. თვითონვე შესთავაზა.
დასმარებოდა ხომ არ გინდაო.

საშენ მასალებს ადვილად ვერ ვშოულო-
ბო, — ამოღებოდა ქალმა.

დიღანს არ ალოდინეს. მედია პირველ
რიგში მის სამუშაოს შეცვლაზე იზრუნა.
ქალთა საბჭოს შემდგომობით ნანდის
გაფრინდამდის კალიონის სახელობის მალა-
რითა სამშაობელოში ჯერ კენტილაციის
მეგანქანედ გადაიყვანეს, შემდეგ დამლაგებ-
ლა, და ამოსუნთქვა ხეით შეიღის ღვამ.
მერე 3 კუბმეტრი ხის მასალა, 50 ცალი ში-
ფერი და 13 ტრნა ცემენტი მიიტანეს საი-
ნალოში.

უზოზოდ მალდობია ნანდის გაფრინდამ-
დის ქალთა საბჭოსი.

ფულეკა, ვილასთვის არ აღმოუჩენიათ დაბ-
მარება ქალაქ ჭიათურის ქალთა საბჭოს წე-
რებს, ენერგულად გამკრე ქალებს: იწინებებს
— ნუნუ ხეციშვილს, ცილა ჯაფარიძეს, ცე-
ნომისტ ახა. წერეთელს, სტამბის ღირაქ-
ტორს ჯელოტა თოდრიას, ეურნალისტ ბა-
მი ბარბაქაძეს, პოეტ ეთერ ჯიშკარიანს და
სხვებს. მათ ავადმყოფი მოხუცი ქალი ევ-

როსინე კობილოვა პირდაპირ სიყვლილს
გადაარჩინეს. შვიდი ტული ცხოვრობდა ორ
ოთახში, მოხუცი ქალს სიმძევროდ და სიმ-
შვიდე უნდოდა. პატარა ბავშვებით საცემ სა-
ხლი კი სულ მედამ ერთბაშად იყო.

ქალთა საბჭოს წევრებს თავი არ დაუზო-
გეთ და კობილოვასთვის ერთობიანი
ბინა გამოიხსენეს.

ანიკო ვარდოსანიძემ ძალზე ემადლიერე-
ბა ქალთა საბჭოს. თითქმის უბრალო საქმეა.
— ბინაზე ტელეფონის დადგენა მოეხმარნენ
სა, მაგრამ ანიკოსათვის ეს ტელეფონი უაღ-
რესად მნიშვნელოვანია. ის ხომ მთელი დღე
შენ მარტო ტოვებს გულის მანკით დაავად-
ებულ შვილს და სამუშაოზე მყოფ ქალს
ყუდად წუთს შეუძლია შვილის მდგომარეო-
ბა გაიკითხოს.

ჭიათურის ქალთა საბჭოს წევრები ხშირად
დადიან მარგაწყის გამაღლირებელ ფაბრი-
კებში, სამკერვალო ფაბრიკაში, სადაც ძი-
რითადად ქალები საქმიანობენ, ამოწმებენ
მათ სამუშაოს პირობებს. ერთ-ერთი ასეთი
შემოწმებისას გუშა ქალმა თამარ სამხარა-
ძემ, იწინებოდა თაღოლე შევილაძემ და ევ-
გენია ხიციშვილს, სამკერვალო ფაბრიკის და-
რექტორმა გუგული ვიხაძემ აღმოაჩინეს,
რომ ახალი ითხვისის მდარითა სამშაობე-

ნათლებს სახალხო კომისარიატმა დააბრუნა; ფელა მისი თხოვნა. იგი ლენინგრადადს გერმანიის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის სტუდენტი გახდა.

**ლილი
სამაგულო
ყაზის
დაშთაჯარეის
30-ე
წლისთავისათვის**

„სსრკ-საქართველო“

ნაკვეთი

50 წლის წინათ სოფელ სამთავისში შეიქმნა კომუნა, საყოლმეტრეო წყობილების პირველი სახე საქართველოში. მისი წევრები მიწურებიდან ამოვიდნენ და საერთო საცხოვრებელში დასახლდნენ. იყო მიწემა-მოთქმა და უნდობლობა სახელისადმი, ამბობდნენ, კომუნის წევრები საერთო სახანს დაიხურავენ და საერთო კეპაში დამახადდნენ საშუმლოს. მძიმე დღეები იყო კომუნის ხელმძღვანელებისათვის. მათ უნდა დარწმუნებინათ ლარნი-ლადრანი, რომ კომუნა იყო ხსნა სიღარიბისგან, რომ აქედან იწყებოდა ნათელი გზა უკეთესი ცხოვრებისაკენ.

კომუნა გზას უხსნიდა ქალბუნ შრომისაკენ, გამოჰყავდა ისინი საზოგადოებრივ სარბიელზე. ოჯახში ქალის შრომის შემსუბუქება, მისი საყოლმეტრეო საქმიანობაში ჩაბაძა კი ბევრად იყო დამოკიდებული იმ ბავაბაზე, რომელიც 1925 წელს გაიხსნა სამთავისის კომუნაში. ეს პირველი ბავაბალი საქართველოში ჩაბარა სრულიად ახალგაზრდა ნინო შევლიძემ.

არავითარი დღე გამოცდილება მას არ ქონდა ამ ღრისისთვის, დამთავრა ცხრაწლილი პრაქტიკა, იყო კომკავშირელი, მშობლებმა ქალკმა გაგზავნა თბილისში საბავაშვო ბაღის აღმზრდელთა მოსამზადებელ კურსებზე, ერთ წელწილში დამთავრდა ეს კურსები და მოხდა სამთავისში.

ეტლი დახვედრეს ცასის სადგურზე თბილისიდან ჩასულ ნინოს სამთავისსა. გზა ცასიდან სამთავისამდე, ეს ათიოდე კილომეტრი ნინომ ფეხში გავლია. ნინო რწმუნდებოდა, რომ პრაქტიკაში დაბრუნებას სამთავისში ჩასვლა სჯობდა, ვინაიდან აქეთენ იყო მოყვარული ყველა ქართველი

თვალი და ყური. მათი იმედების გამართობა საბავაშვო ბაღით უნდა დაეწყათ. გზა მდინარე ლეხურის ნაპირს მიჰყვებოდა. ნინო შემტრიალი და დაბნეული ჩანდა. იგი დააბნავეს კომუნის შენობაში. კუთხე გამოუყო, საყოლ მისცა და ძილი ნებისა უსურვებდა კომუნის თავმჯდომარე გიორგი უხანაძემ. დილადაიან კი უკვე ფეხზე იყო, მარამ არათავაუფილის მიერ გამოგზავნილი ავეჯი დათავაუფილი, ბავაბალის მოქონებლობა აღრიცხა, მერე შეუხედლებთან გაიქცა და შენობის მუღ დამთავრება სთხოვა.

დროებით კი საბავაშვო ბაღი დაქირავებული ბინაში გაიხსნა. გავიდა დღეები, თვეები, და როცა ახალ შენობაში პატარა მავიდები, სკამები და სწოლები დააწყო, როცა თეთრი, ქეთათა ფარდები დაწარებზე ჩამოაფარა, პირველი აღსაზრდელის მოლოდინში კარებთან გაიჭრუნა. ჭერ კანტიკუნტად მოჰყავდათ ბავაშვები. მერე, როცა დიდები დარწმუნდნენ, რომ სხვის შვილებს ახალგაზრდა ქალი მათზე უკეთ უძლიდა — ასუფთავებდა, აძინებდა, წიგნებს უკითხავდა, ათამამებდა, როცა ბავაშვებმა მათი დღის კვავ მონაწილე დიდია ნინო, მათი ხმები, სიკისი და სიცილით ყელთამდე ავისო თოხა...

კომუნა თანათან ქოლერდებოდა, ეწყობოდა. მას ყოველმხრივ დახმარებას უწყობდნენ პარტიისა და შთავარობის ხელმძღვანელები, ჩამოდიდნენ, ეცნობოდნენ მის მუშაობას. სამთავისსა დიდი სიხარული მოუტანა სტალინისა და ოკროტიკისის სტემბრობამ, სტალინმა დათავაუფარა საბავაშვო ბაღი, რჩევა-დარჩევა მისცა ნინოს.

ამ დღიდან მუშაობა ნინოსთვის უფრო საინტერესო შეიქმნა. მას უმაღლესი განათლების მიღების სურვილი გაუძლიერდა. გა-

ლენინგრაღში ივინისში თეთრი დამკები იცის. იმ დამეს მიანე თეთრად გათენეს — ნინო კანდელიძეს პედაგოგიის მეცნიერებათა ახლდატის სამეცნიერო ხარისხი მიენიჭა და ისიც მეგობრების, თანაკურსელების, პროფესორ-მასწავლებლების წრეში ამ სიხარულს აღნიშნავდა. გამოვიხიას დიდი-შალენე. ვერც კი მოასწრეს დაძინება, რომ მათ ასტეპში მეზიეთი შეიჭრა სიტყვა „ობი“. 22 ივინის იყო.

ნინოს მშობლოერი ინსტიტუტი ღრმა ზურგში გაიჯავნა. ნინო კი ლენინგრაღში დარჩა და ქალკის გარეუბანში საბავაშვო ბაღი ჩაბარა.

ბლოკა. შიმშილის, სიცივის და ყოველწლის მოსალოდნელი სიკვდილის დღეები. 900-ღლიანი ბლოკადა ბავაშვები ქალკაში. მათი შეზინებული თვალები, მათი უცარი დაბრძენებული ლაპარაკი, მათი უღროოდ შეწყვეტილი ბავაშვობა. ეს იყო მძიმეზე მძიმე. ქალკაში შიმშილობდა, ქალკაში ყოველდღე ასადღავებდა შიმშილისგან დასიებულ ბავაშვებს. ბავაშვებს კი საბავაშვო ბაღში არაფერი არ აუღდათ. თუკი ქალკაში რაგორცაღ შემოქმნოდათ პური, შავარი, კარკაქი — ყველაფერი პირველ რაგში მათთვის იყო.

ბლოკადა გასრდებოდა. ბავაშვებს არ ავიწყებოდათ ხალხი, დღე-მად, მათი ღიმილი, მარამ ანარ ისინებდნენ, უღრს არ ითუებდნენ. ნინო ხვდებოდა, რა ეუღროდ მათ გარბნებების დამალვა. მათი მშობლები ქარბებში დღედაღამ ეუმზადებდნენ და იკვეთებდნენ, რომ ქრესში ბავაშვები მსხვერპლნი არ გამბადარიყვნენ. გზა შეიძლებოდა ერთი მუშის ღაჯარგვა, როცა მტრის ვასანდღურებელი იარაღს ჰედა დატყვევებულ ლენინგრაღში მუშეები კი მიანე იყარებოდნენ, იყარებოდნენ შიმშილით, იყარებოდნენ შიმშილებითი უმზარებლად. ასე დარგაბ ბევრმა ბავაშვმა დედა, მამა ამ ორგე უთრდა. ...ერთ დღეს ნინომ ხელი სასხედა ლიონისად ვალესა და თავის ბავაშვს წყავიანა. — თქვენ ამ იცხოვრებთ, — უფრას პატარებს და გაქეთამებულ საწოლებთან მივიყანა.

— რა კარგია, — თქვენს ორგევ ცალ-ცალკე და კუთხეში მიიუტუნეს. ისინი სხვადასხვა მშობლის შვილები იყვნენ, მათი მშობლები ბლოკაღში დაიღუპნენ, შიმშილით თუ უფშობით. ახლა კი ერთი დღეს შვილები ხვდებოდნენ, ახლა ნინო მასწავლებლისათვის „დედა“ უნდა დეიქბათ.

— რა კარგია — კვლავ თქვენს ორგევ ცალ-ცალკე დაიღუპ სერიოზულად. მას შემდეგ პატარა ბავაშვები და ვალა და-მამანი გაბედნენ, სასკოლო ფორმები ჩაიყენეს, წითელი ყელსაბკეები გაიკეთეს, მღორდობეს ომს-ღორდობად კომბერტის, მუსიკალური სკოლა-შაიკ სწავლობდნენ. დღეს ყველაფერი წეს-რაგში ახვედრებდნენ, მორიგეობდნენ საშუა-

რეულოში, მოჰქონდათ პერი, იყენებდნენ ძალ-
ან გულახადობი და მოულოდინო ამბებით
აბრბობდნენ შინ დაბრუნებულ ნინოს, ზაფ-
ხელშით ერთად ისვენებდნენ, ჩამოდიოდ-
ნენ საქართველოში, ნახულობდნენ ქიათურ-
ას.

ის დაამთავრეს სკოლა და მოეწყვნენ
უმალდელი, ნინო არ შეუწყნებია.
ქალიწველი მუსიკოსი გახდა, ვაჟი — პედა-
გოგი, როცა სიყვარული ეწვიათ, მაშინვე დე-

დას გაუმხილეს. ნინომ ორივეს მოეწონა
არჩევანი, ვინც ერთი დააოჯახა, მეორე — მეორე,
ქალი — მოსკოვის ახლსი, ვაჟი — ლენინგ-
რადასი.

მათ სანტიტრესო სამუშაო აქვთ, საზოგადოებაში
სარგებლობენ კარგად ატორიტეტით და ყველაზე
დიდ პატივს სცემენ ცხოვრებაში სკე-
მენ დიდს, რომელიც მათი შრომების მო-
ვალეობა შესარლმა.

...აღეს ნინო თბილისშია, ჩვენს გვერდში.

თბილისმა გააზაზენა სასწავლებლები და მს-
მე დამბრუნდა. გვიგამაშობის სახელობის
პედაგოგიის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტი-
ტუტში ისევე სპეტაკად და უნაგაროდ ავრ-
ძელებს მზარდი თაობის აღზრდის კეთილ-
შობილეს საქმეს, როგორც დაიწყო 20
წლისამ იქ, სოფელ სამთავისში...

ლია პაპაზაშვილი

გზაგადასასრული

მაგიაზე ყოველთვის ახალი ეტრნალ-გაბე-
თებაა დაშაშლილი, მეორე კედელი მთლიანად
კატალოგებითაა დაფარული. იშვიათი სიმ-
ღილირთაა სავსე თითქოს ეს კატალოგები,
სიდაც მწერალთა კავშირის ფონის, წიგნთა
საყიფის განაზი გამოშტურებულ და აღნუს-
ხილი.

ვინც სიბილიოთეო საქმეს იცნობს, კარ-
გად იცის, რამდენი გარჯა, რამდენი დრო
არის სჭირო, რომ ყველაფერი აღწერო,
წესრიგში მოიყვანო. განსაკუთრებით კი
ისეთი მომთხინე მკითხველებისათვის, რო-
გორიც მწერლები არიან. და ამ დარბაზ-სამ-
იოთველოში, ბიბლიოთეკარმა თანარ ფო-
ხაქმე ქართული მწერლობის სამსახურში 30
წელი გაატარა. ეს იყო პასუხსავეტი და სა-
პატივცემულო სამსახური. თათბებმა მორი-
ღებით შემოაღეს ამ სამიოთველოს კარი,
თათბები გაიზარდნენ, დაეყვადნენ და
ქართული მწერლობის სახელი შორს გაიპარ-
ნა.

და თამარ ფოხაქმე ამ ოცდაათი წლის
განმავლობაში ერთგვარ სანტიტრესო, ოც-
ხაზ მათიანად აღიშტებდა: უცვლელი
ტაბიტი, ვითრეც ლეონტი, სიმონ ჩიქოვიანი,
ლეო გაბრიალი, გიორგი ჭიჭიტი, ავაი ბე-
ლიანიშვილი, ახალგაზრდა პოეტების უნივე-
რესის სამუელი — ლადო ასათიანი, ალექსან-
დრე საქაია, მირზა გელოვანი და კიდევ
სხვანი ოცობლობენ მასში. კვლავ ხშირად
მათი ხმები, საუბარი, ინტერესი, — და უპო-
რეველეს ყოვლისა მათი უზარმაზარი სიყვარუ-
ლი წიგნისადმი, წიგნის პატივსაცემი, პატი-
ვისცემე კი არა, თითქმის თავანისცემე. რად-
გან თვით თამარი წიგნისადმი დიდ საპატი-
ოსამსახურში იყო ჩამდგარი. და ეს სიყვარუ-
ლი ერთ ასპექტში აქცედა მასაც და მის
მკითხველებსაც. ასე რომ, გადაჭრებული არ
იქნება თუ ვიტყვით — იგი ქართული
მწერლობის ოჯახის ერთი გულმოდინე,
მეგრძალუბელი წევრთაგანია. ვინ არ ყო-
ფილი მორწმუნე ამ გულმოდინებისა და თავ-
გამოღებისა, დიახ, თავგამოდებისა, რადგან
წიგნის თავგამოდება უცუვარს; მკითხველს
არაფერს შეაწყვედა, ვინც არ უნდა ყოფილი-
ყო, ვის მკაცრად, ვის დაეყვებით და მორი-
ღებით შესასიხად იმ ახანაგრ კუმბარტე-
ბას, რომ წაღებულ წიგნს დროზე დაბრუნე-
ბა უნდა, რათა ახალ-ახალი დაეწავრო მის
ფურცლებს.

გერე უცავე რამდენიმე თვეა, რაც თამარ
ფოხაქმე პენსიაზე გავიდა. ვიცოდი, პირ-
ველ ხანებში თავისი საქმისა და შექმნილი
კოლექტივის მოშორება გაუჭირდებოდა და

თანამშრომლები ხშირად ენახებოდათ
ხილშე.

როგორ გენებახებ არ უნდა იყოს, ვინმე
ეუცვეა თუ არა, გამოხალისდება, სასადავოდ
განწყობა, ყველაფერი აინტერესებს, რაც
მწერლობა კავშირში, ბიბლიოთეკაში ხდე-
ბა. ძველსაც გაიხსენებს, გაიხსენებს ისე ნა-
ინტერესოდ, ისე ოცობლად და დაწვრილ-
დნის, რომ გვინდა, გუნდლად ამხანგ პევება
ახლაც გავიკრებთ თაობის ნათელი გონები-
და და იფორმირი. აღვრე კი ვის არ ასოვსა მისი
ყველსა და ყველაფრის უშუადავითო შე-
დასება — იგი კარგს ყოველთვის კარგს აჩ-
მევედა, და უზარდა ყველას კარგი, ნაყლს
კი ისე გონებამახვილურად და ქარაგმულად
ჩამოგარაკებდა, ეგრე შეედავებოდა და პა-
სუხად ღიბილს იკმარებდი. „დაამანია ურ-
თიერთობა სხვა რა არის, თუ არა ერთმანეთ-
თან კეთილი განწყობილება? — იცოდა ხოლ-
მე თქმა, მაგონს არ უშლიდა ხელს, მარ-
თალი ყოფილიყო ყოველთვის.

სიტყვას მოუტანია და უტყვემს თამარს:
ბიბლიოთეკარმაბა დიდი მეცნიერული ნიჭი
არ სჭირდება, მაგრამ ყველა მანეს ეგრე იქ-
ნება კარგი ბიბლიოთეკარი, რადგან ამისათ-
ვის განსაკუთრებული გულსყურთ და სიყვარუ-
ლია სჭირდება. და თავისი ხანგრძლივი
მუშაობის მანქილზე მას ეს გულსყურთი და
სიყვარული არასოდეს დაფლავა სიბილიო-
თეკი საქმისათვის. მისი ღვაწლი დაფასდა —
1967 წელს, რუსეთის სსრ-შია სსრ-შია სსრ-შია
ალისტერის რესპუბლიკის უმაღლესი სამხრის
პრინციპლის ბრძანებულებით, სახილ-
ლოთეკი საქმის დარბე ხანგრძლივი და ნა-
ყოფიერი მუშაობისათვის, თამარ ფოხაქმე
საქართველოს სსრ დაზახუნებულო ბიბლიო-
თეკარის საპატიო წოდება მიენიჭა.

36 წლის მანძილზე თამარ ფოხაქმე იმ-
დენი რაფხა გაწვია, რომ მაღლობის მტეცა მუ-
ხა კი იტყვის. ამ მაღლობის სათქმელად
აპირებდნენ მწერლები და მწერალთა კავ-
შირის თანამშრომლები მისთვის სლამის
მოწყობას, მაგრამ იურია — ჩემი შრომის
გაზივილებას კი ვიპირებ და არც თავის
გამოჩენის სურვილითაგანა როცემსე, მე იფი-
რდნენ ვარ დალაღებულო თქვენგან, უჩინარი
აღმანის მიერე შრომისაკ ვარ აფასებო.

წლები მისი. წიგნის ამ მუდრის საუფ-
ლოში ახალ-ახალი თათბები მოუდებდათ მა-
გონას, ვადსადაც კატალოგებს, წიგნებზე
სასრველ წიგნებს და მაღლობით აღივსე-
ბათა ადამიანისადმი, რომლის შურუნველი
ხელი ამჩნევია ამ წიგნებს.

მადამ ზაზაბაშვილი

2017

ს. მარტის ხა. სკე...
საქრებულო

იმი ივრიძე
საქართველოში
საგარეო
ხელისუფლების
დახმარებისათვის

ლილუ სოზუხიძე

მისი ჩაბმა რევოლუციურ მოძრაობაში იჯახებრმა გარემომ განაპირობა. მამამისი ვაზირილი, ხაშურის რაინიგზის მუშა; რევოლუციის საქმისათვის თავადებული მებრძოლი იყო. 1900 წლიდან იგი მარქსიზმის იდეების გამავრცელებელ ჯგუფის წევრად ითვლებოდა, მაგრამ არ დასცალდა ფართოდ გაუშალა საქმიანობა და სიცვლის წინ შუილებს ანდერბად დაუტოვა; რევოლუციის ერთგულნი იყავით.

ლოლას უფროსი ძმა ვლადიმერი 1901 წლიდან ხაშურში მოქმედი რსდმპ ჯგუფის წევრი იყო. იგი განიცლდა დევნის მუხის-მოყარობისაგან, იყო დაპატიმრებული, შემდეგ ეწეოდა რევოლუციურ მოღვაწეობას სმოლენსკში, პეტერბურგში, აბიძოდ და ოქტომბრის რევოლუციის გამარჯვებისათვის, მემუნიციპალისა და ესერების წინააღმდეგ.

ხოზბრძიკეების მერე ვაიფიშვილი ვასილი რუსეთში სწავლის გაყენო რევოლუციონერ-ლენინელებს. 1902 წლიდან რსდმპ ხაშურის ჯგუფის წევრია, შემდეგ იუ ხელმძღვანელობდა ხაშურისა და ბორჯომის რსდმპ ჯგუფებსა და წრეებს. იგი საქართველოში სამშობო ხელისუფლების დამყარებისათვის გაჩაღებულ ბრძოლებს ერთ-ერთი აქტიური მონაწილე.

ხოზბრძიკეების ოქახი ქართლში რევოლუციური მოძრაობის ხელშეწყვლენების თავუშესაფარი იყო. ამ მოღიოდნენ კანში, სანავედაჭირი, დავით (ტილა) ყავახანიძე, ძმები სვიმონ და მიხეილ ჯავახიძეები, მოქიანადი თავადგადილი ლიტერატორა, არალგადიერ გურჩილაგაბუთებს და პროკლადსიკებსა ლოლა სამიოდ ადგილზე ინახავდა და შემდეგ ავრცელებდა რსდმპ ხაშურის ჯგუფებსა და წრეებსში.

ლოლა ხოზბრძიკე 1901 წელს რსდმპ ხაშურის ჯგუფის წევრი ხდებდა, გაბედულად ავრცელებს გაბუთებს — „ისკრას“ და „ბრძოლას“ მუშებსა და გლეხებს შორის.

მონაწილეობს რსდმპ მერე მოწყობილ მიტინგებსა და კრებულებში. ამ აქტიურობა მოღვაწეობამ ლოლას დიდი ავტორიტეტი მოუპოვა მეფის რეჟიმით განაწეხებულ და განწაწებულ ხალხში. 1903 წლის რსდმპ მერე ურელობის შემდეგ იგი ერთგულად იყავდა ლენინურ ხასს.

რევოლუციონერმა ქალმა მონაწილეობა მიიღო 1901 წელს ხაშურის მუშების გაფიცვაში, 1902 წლის 18 აპრილს ქარელის რაინიგზის სადგურთან მდებარე ქალაქი ჩაბაღეული საპრეველკისი დღესასწაულის მიწყობაში. 1903 წელს გორათის მთავ ხაშურის მუშებს არალგადიერი დემონსტრაციის ჩატარებში, იმავე წლის 14 ივლისს ხაშურის რაინიგზის კავანის მუშების, ქარაღელ-ხელისნებისა და ნოწკების განსიღობული საფაფიკო ბრძოლების ერთ-ერთი ხელმძღვანელი იყო, აქტიურად მონაწილეობდა ამ ბრძოლაში მოყული მუშა-მემაწვანის, რევოლუციონერის — სვიმონ ტიტინიძის, დარბაზის დღეს ჩატარებულ სამელოთიერ დემონსტრაციაში.

1903 წელს რსდმპ თბილისის კომიტეტმა ხაშურში არალგადიერი სტამბის მოწყობა პროფესიონალ რევოლუციონერის კანის დაავალა. სტამბა ლოლა ხოზბრძიკის ბინაზე უნდა აეწეოდა. შროფტი და სტამბის წარღობი თბილისიდან ჩამოიტანეს ძემბნ სვიმონ და მიხეილ ჯავახიძეებმა. ლოლას ბინას ეკვრის თვლილი უფროხდა ბოქმული არაყ აღებრტვი და ლოლა უყვებნარიად ცდილობდა ეს ბეჭე შეეხებრტა.

გაიდა ორი წელი და 1905 წლის რევოლუციამ ისე იფეთმა, რომ სტამბის აწეობა ვერ მოხერხდა. საქირი შეიქნა მისი ადგილ-საფრეობის გამოცლა და იგი სოფელ ცხრაწამხაში, რევოლუციონერ არილი ბირკაძის ბინაში გადითანეს. მაგრამ არც ეს ადგილი აღმოჩნდა ილბიანი, რადგან დღდა რეაქციის სასტიკი წლები, ბოლშევიკებმა სტამბის აწეობის საიფიოდ ადგილად თრა-

ლუთის ქედი არჩიეს. ამ, სოფელ დაწეფეთში გამოყვეთს კლდე და გამართეს სტამბა. ლოლა ხოზბრძიკის დიდი დეაწილი მიღეფის სტამბის აწეუშევაში. იგი წინსაფრთის ეხიღებოდა შროფტს თავის სახლიდან ყერ ცხრაწამხაში და შემდეგ თავფეთის გამოქვაბულში. სტამბაში დაბეჭდილი პროკლადსიკები და ფურცლები თავფეთელ მისხ ტბა-ტაქსს გადამქონდა ლოლას ბინაზე და საწყობში მალადუნენ. აქედან ვრცელებოდა ცეცხლოვანი სიტყვები ბოლშევიკერ ორჯინიხაკებში, მოსახლეობაში.

პოლიცია სდენიდა რევოლუციონერ ქალს, მაგრამ იგი არ უწინაღობდა მოსალოდნელ საფრთხეს და სულ უფრო აფრთოვდა მოქმედებებს არეს. მის ბინაზე აზგენდნენ აყანეების ორგანიზაციის გეგმებს, არაყენდნენ პროპაგანდისათვის საჭირო ლიტერატურას. თიფი ლოლას უხდებოდა საომარი იარაღის და ტყვია-წამლის გადატახა მტკიცის მერეგ მხარეც, საიდუმლო საწყობში.

შეგი რეაქციის წლებში ლოლა მკაცრ კონსპირაციულ მუშაობას ეწეოდა, მაგრამ მარყი დაიგნეს მის ადგილსაყოფელს, 1909 წელს დააპატიმრეს და 5 წელი გადასახლება როსტოვის ოლქში. 1913 წელს იგი სამშობლოში დაბრუნდა კატარაგელი რეჟიმით დაავლებული. მალე ხაშურში მისი ინიციატივით შეიქმნა ქალთა არალგადიერი ორგანიზაცია, რომლის წევრები ამხადგენდნენ წითელ დროშებს, ტრანსპარანტებს. სწორედ ამ წითელ დროშეებით ჩატარდა 1913 წელს ხაშურში საპირუდღესო დემონსტრაცია. ლოლა ათავდა დააპატიმრეს და გორის ციხეში მოათავეს. ლოლამ აქაც მოხერხდა მიეწეო შეთქმულმა მახრის უფროსის ბოლუ წინააღმდეგ, დეპუტატირდა ცნობილ რევოლუციონერს პარმენ ცხევაძესს („ყოტარას“), რომელმაც ერთი შეუცდომელი გასროლო ისე მოსპო ბოლშევიკის ეს დემონსტრაციული მტერი, რომ პოლიცია შეთქმულების არსებობის შესახებ ეფრავიერ გაიგო.

რუსეთში ოქტომბრის რევოლუციის გამარყვებს ლოლა სხვათვლითი მუშაობა, მაგრამ საქართველოში სულ სხვა ვითარება იყო — ბოლშევიკები ებრძოდნენ დროებითი კონსტრუქციულ მენშევიკერ შთაგონებს. 1918 წლის თებერლის მერე ნახევარში დამყო ქართლისა და სამშრთის ოსეთის შერბოელთა მამობრივ აყანება, ლოლა ხოზბრძიკე, როგორც ამ აყანების ერთ-ერთი აქტიური მონაწილე, მენშევიკებმა დააპატიმრეს და სულ ციხეში მოათავეს.

საქართველოში სამშობო ხელისუფლების დამყარებამ მას ციხეში მოუსწრო, ამ დღიდან ლოლა ხოზბრძიკე ხაშურის რაინის ქალთა ვანყიფილების გამკვედ მემუშობდა, მაგრამ მის ციხე-კატორღებში შერყვეულთა წანწირიდან ხანწმობელი მუშაობის საშეულება არ მისცა, უფროდ ვამოკლდა სამშობო ხელისუფლების განწევიკებმისათვის მებრძოლთა რიგებს. იგი 1933 წელს გარდაიცვალა.

ბ. ჯოღობიძე

რავნი გულისხმავილი

ი. ოქენი ფურნალის მუდმივ მკითხველს, ქ წერილი ჩემი ქალაქის სოციალურმა დამაწყრანა და კიდევ — დიდმა სურვილმა, რომ ან იუს უღამაზეში თავისი ქუჩებიანი და სახლები, შეგებნული, კულტურული მოკალაქეები.

ჩემ გემს გულისხმავილზე მოგახსენებთ, შემდეგ კი ორიადე ზრის მოგწავდით, რომელთა გატარება, ვფიქრობ, სარგებლობას მოუტანდა ქალაქს...

პროფესიით ექიმი — ბედიბარი ვარ, ვცხოვრობ თბილისში, საბურთალოს რეუზონში. მეაქვს მეუღლე და ორი სტუდენტის შვილი. ამჟამად ვაქვს ვარი ობიექტი. ორი თვე ტაქვილებმა ლოგინს მიმაქაქა. ჩემი ფანქრიდან ქუჩის მეორე მხარეს ახლანაშენებელი რეაბილიტაციის სახლი ჩანს. რაცა კიბევიტი დავაილებდი, ამ სახლის მოზონადრეგებს ვუფერებ ხოლმე ამ ბეგარი მათგანის საცდელმა, ქვეყის ელემენტარული წესების უფორმირებაში თუ უფრულებულყოფამ გული მატანა და თქვენი შეწყვეტა გამაზღვინა. ერთი შეხედვით, ისინი განათლებული და კულტურული დამიანები ჩანან. მაგრამ, დახეუთ, რა სდებამე!

მეშვიდე სართულის აივანის მოაქირვე იღუფუფერდნობილი ქალბატ, თეთრკერანგავანი, ჰალსტუხიანი შამაკავი შაპირის აბორლებს. სწორედ ამ დროს მის ზემოთ, მერვე

სართულიდან ახალგაზრდა დიასახლისი ცენტრალულ ბერტკავს იატაკის საფენებს, მამაკვი ზემოთ აიხედებს. ქორიდან ხეღის მოსმით მტვერს ჩამოიბერტკავს, შაპირისის ნაწიქვას ძირს გაღმოსივრის და, მამაკვით ასეთი გამოქმინისათვის, ლაზათიანად გაღმოსაფურტკავს (კიდევ კარგი, ტროტუარზე არავინ ჩანს).

მეორე სართულზე მოხუცი ბებია მან თვის შვილიშვილს საქმელს აქმებს. მის ზემოთ მესამე სართულზე შუახნის მანდილოსანი აივანს გავს, ნაგავს ძირს ურის, ცოცხსაც აივანის გარე კიდევ ბერტკავს. შეფრთხილული მოხუცი შვილიშვილი სასწრაფოდ შეკავს თვალებს.

მეოთხე სართულის ორიობიანი ბინის აივანზე ღერქკაბიანი და წითლთბიანი ახალგაზრდა ქალი თმის იგარცხნის. მესამეჭერე ჩამოკლდა სავარცხელს თმის ბლუჯა და ძირს გაღმოსავდა. ერთი ბლუჯა ან აივანზე დადრინდა, სადაც გალიით ჩიტები შკაუთ გამოღვებენ.

უნდა ითქვას, რომ ამ სახლში მცხოვრებნი ქვეღმის უმრავლესობა თმის აივანზე იგარცხნის. ჩამოცვენილ თმის ქი, როგორც წესი, ქუჩაში ურანს. მამაკვიები ელემენტარისაპარის აივანზე წმენდენ. ტალბანად ფეხსაქმელს აივანად ფხვენ. ბავუცენი ხილის ნარჩენებს მოურიდებულად ისვრან ქუჩაში, ან-

გარიზს არ უწევენ გამოშუქებულ ქვეშავეტლსა და ქაოთა სარტებს. მოზინადრეები ერთმანის ურანს თაქვს უკანა და ნაგავს, ყოველგვარი მორიდების კერებზე აბერტკავენ მტერსა და ფეხსაწმენდ ტოლს.

ჩემი უცნობი მეზობლების შემუფრე ვფიქრობ, რომ მამაკვითა ალბან სხევიც იქცევიან, ვისაც ვერ ხედავ. როგორ გაავებონოთ, რომ მათი საქციელი სამარცხენია?

აქ, ალბათ, თქვენ უნდა თქვათ ატორიტეტული სიტყვა.

ჩემი აზრით, კი, კარგი იქნებოდა, ყველა მოზინადრებს ბინის ორდრეტან ერთად ნამსხროვი წიწვავი მოეცინ, სადაც ჩამოთვლილი იქნება თანამედროვე ბინებში ცხოვრების და მიეგინს დაცვის უპილებელი წესები.

ასევე მოზამწეწილი იქნებოდა, რომ არქიტექტორებს მინდაზარებენ, სართულბეგ ნაგვის ჩასაცდელსა და ლიფტს შორის მოქნებენ ცოტა უფრო ფართოდ დაბაროქტენიათ, კარგი იქნებოდა, მისი გარე კედელი, როგორც წესი, ტუოს მხრისკენ დაიოღდეს და დატერილი იყოს, რომ აქ სუფთა მაქამაც იტრიალოს და ტილოებისა და ხალიჩების დაფეროტვის საშუალებაც იყოს.

მ. შ., თბილისი.

რავნი მხანა უსიოიკი

ისევ ჭინჭარი უსესეუ

ჩემი ფურნალის 1974 წლის მე-4 ნომერში დაიბედა ბიოლოგიის მცენებრებათა კანდიდატის ზ. შენგელიას წერილი „ქინჭარი“. რედაქციამ მკითხველებისაგან მიიღო ბევრი შეკითხვა. ზოგიერთი საკითხის ნათესაყოფად ვებედავთ წერდები.

ქინჭარს საქართველოში ოდითგან იყენებენ სამედიცინოდ. ძირითადად იგი იზარება ავტომინიზურ დაავადებათა საწინააღმდეგედ და ზრდის ხელშეწყობ, დამაქრეგებელ საშუალებად; შემოხვევათი ორბა, რომ ბატისა და ინდურის ქუცებს მოზარულ ქინჭარს აძლევენ საყვებად, მალე გაიზრდებიანო. რახიტული ბავშვების სამედიცინოდ ქინჭარს ნახარშს იყენებენ მდედრე; ან სწორედ ამ თვისებებმა განაპირობა ქინჭარს მეცნიერული შესწავლა და მისი ფართოდ გამოყენება.

ჩვენს კარბადინებში (ქანახელს, დავით ბაქთიშვილისა და ზახა დნასყერტელს უსწორი კარბადინები) ქინჭარი კინჭარის სხეულითაა მოსხენებული და მრავალი დაავადების სამედიცინოდ მიიჩნევენ. ცხვირიდან სისხლის დენის შესაჩერებლადაც ურჩევენ; ქინჭარის ფოთლი უნდა დაინაყოს და ავადმყოფს ცხვირში ჩაუღონ.

შემსწავებელი ადგილის დასაცხრობად მარაღწევაში (მარილი ზომიერად უნდა იყოს) მოზარული თბილ-თბილი ქინჭარი

საყენივით დაადეთო სამეყრნალო ადგილს.

ასევე საფენებს ურჩევენ ლივოს, შუკლის ტუციოსა და კანის დაავადებთა დროს, ოღონდ საფენი ამ დროს სხვაგვარად შვადლება; ქინჭარის ერთად იღებენ ვარლკაკუქის ფოთლებს, ძალღურტინს ნაყოფის ან ფოთლების და ქაღირს ფოთლების თანაბარ რაოდენობას (ხუთ-ხუთი ან ათ-ათი გრამი) და ყველას ერთად ნაყვენ. დნაყილ მასას აზავეგინ მშრითა და ვაშლის წყენით (თუ ათ-ათი გრამი ფოთლით აჭვთ დნაყილი, მავნი იღებენ 5 გრამ მძარს და 5 გრამ ვაშლის წყენს), მიღებულ მასას წურავენ ლობღინში, გამოწურულ სითხეში ასველებენ საფენს და საღამოს, დაწლილ წინ მტკიუნებ ადვილზე ადებენ, ვიდრე არ განიყრუნებენ.

მეცნიერულ მედიცინაში ქინჭარს იყენებენ ანემიის, კუნთსასტრების რეგულაციის, წყაშმანქის, ნაღვლისა და ლივლის ანემიის, სქესობრივი უქმლობის, უტესლის, შეკრულობისა და ექვ-ნაწლავის სამეყრნალო.

ყოველივე ზემოთხაზოვლილის სამყარანალოდ ასეთი რეცეპტი დამზადებული კინქარი გამოყენება: ოთხი ჩაის კოვზი გამზარ და შემდეგ დანაყლი ჰინქრის ფოთლებს დასხამენ ერთ ჩაის კოვზ ადუღებულ წყალს, შეუთუთვენ და ერთ საათს გააჩერებენ, შემდეგ გაწურავენ და ნაწილ-ნაწილ არყის ჰიქით დალევენ ერთი დღე-ამის განმავლობაში, ჰქამდე 15 წუთით აღტე, ჰქამს შედეგ და იჭრათ შორის. ასე იბერებენ ყოველ დღე, ვიდრე სასურველ შედეგს არ მიიღწევენ.

დამწერისა და ქროლოზის სამყარანალოდ კი ვიღებთ ორმაგ დოზას. ე. ი. 8 ჩაის კოვზი გამზარ და დანაყლი ჰინქრის ფოთლებს. ნაყენს გამზადებთ ზემოთაღწერილი წესით. ამ ნაყენში ვასელებთ საფენებს და ვაღებთ მტკიან ადუღებებზე.

ოზის ცვერის საწინააღმდეგოდ იღებენ 100 გრამ გამზარ ფოთლის ფხვნილს, ათავსებენ ლუცელამდე მინის სუფთა, თავდაროო ჰერქულში. ასხამენ ნახევარ ლიტრ თეთრი ლევის მჰარს, წყრიით აერევენ და ადუღებენ ნახევარი საათის განმავლობაში, შემდეგ ვააგრილებენ, გაწურავენ და ამ სითხის (ოღონდ დელობაილი) საღამოთი, დაწლით წინ იბანენ თავს უსაწინოდ.

**ბიოლოგიის მეცნიერებთა კანდიდატი
ბ. შენგელიანი**

ოჰ, ეს კუდასაყული უხსნასაყული!

აი უკვე ორი წელია ორთოპედები, ოსტეოპათოლოგები და რევმატოლოგები ერთსელოვნად ეწინააღმდეგებან მაღალბუნდოიანი და მაგარი — პლატფორმებიანი ფეხსაცმლის ტარებას. მაგარი, ბევრი როდი უდღეს მთა უყრს. ამ მოდით ყველაზე მეტად ახალგაზრდა ქალები არიან გატაცებული და აზრადაც არ მოსიღთ, რა სმზირებთა ემტერ-

ბათი რატომბა ასეთი ფეხსაცმელი სმზიში? — ასეთ ფეხსაცმელს შეუძლია მოახლოონს ადამიანის სხეულის სრული დეფორმაცია, პირველ რიგში კი მეწრის, მუხლებსა და ტერფის, ყველაზე მეტად ზარალდება ფეხის თითები.

როცა ფეხი სწორ ზედაპირზე მობიჯებს, სხეულის წონა, თითქმის, თანაბრად განაწილებული ცერება და ქუსლებზე, როცა ფეხსაცმლის ქუსლის სიმაღლე ორი სანტიმეტრია, წონასწორობა იდეალური ვახლავთ, ცერებას და ქუსლებზე დატვირთვა ერთნორდაა განაწილებული. თუ ქუსლის სიმაღლე 5 სანტიმეტრს აღემატება, მაშინ სიმაღლე უფრო ფეხის წინა ნაწილს აწეება. წონასწორობის შესანარჩუნებლად საჭირო ხდება ყორპუსის უკან გადაწევა რის გამოც, ჩონჩხის ყველა შემადგენელი ნაწილი ამოუნებრივ დეგენერაციაში იმყოფება. მკეროლოდენის შემდეგ ქალი გრძნობს საჭირო დღლას, უჩნდება სიმძიმის შეგრძნება ეფეში, ზრტვსა და ფეხებში, რაც უკვე ვანგამის ნიშნად უნდა ჩაითვალოს და ქალს უგულებლავთ შეუძლებელია. ქალს რომ შეეძლოს შეადაროს, როგორ გამოიყურება მისი ჩონჩხი რეტენეის სურათზე, როცა მას ფეხთ სასელები არ აცვია და როცა „პლატფორმებზე“ დგას, მაშინვე მიხვდებოდა, რა სმზირებობს წინაშეა იგი. ჩონჩხის უწონასწორობა ხელსაყრელ პირობებს ქმნის იმისათვის, რომ ხერხემალში განვითარდეს არტრიტული ცვლილებები, როცა ქალს ფეხთ მაღალბუნდოიანი ფეხსაცმელი აცვია, მუხლები არბუნებრივად იხრება, ეს კი მუხლის სახსრის პათოლოგიურ ცვლილებებს იწვევს: დეფორმირებას განიცდის მეწეი, ჩნდება ტვიცილები წეოს არეში. დაბოლოს, სავესებით იცვლება ფეხის ტერფის ფორმა. თითები დაქულებულია ებიჯება ფეხსაცმლის წვერს, არა აქვს მოზონისა და გამართვის საშუალება. თითების მკიერე სახსრები ვერ მოძრაობს, თავად თითები კი იღებს არანორმალურ ფორმას. ჩნდება მკიერე ტვიციები, რაც სულ უფრო და უფრო იმატებს. ტერფის ავანგონოფერია შეეცაა აინფლემის სიარულის ზოგჯერ საჭირო ხდება კირურული ჩარევა. ტერფის ოპერაცია კი, მეტად მკიერე რამ ვახლავთ, და ყოველთვის როდი მთავრდება წარბაქებით.

მავნებლობა მარტო მაღალ ქუსლს როდი მოაქვს, თანამედროვე მოდის მიხედვით, ფეხსაცმელს აქვს ღრმა ქროლი, ისე რომ, 7-8 სანტიმეტრზე აწეული ტერფი ეწინააღმდეგება ფეხსაცმლის ცხვირის უმნიშვნელო ფართობს, რის გამოც ტერფი აქეთ-იქით ყანყალებს. საცმარისია ცოტა უსწორმასწორო ზედაპირი და ფეხი შეიძლება გადახრუნდეს, რასაც მოჰყვება ამოვარდნა, მოტეხილობა და ა. შ. უსასწინელ წლებში ექიმები ხშირად ხვდებიან მოღერე ფეხსაცმელისაგან ფეხის მძივე დაზიანების შემთხვევებს.

ოზის პერიოდში ასეთი ფეხსაცმლის არსებობა სრულიად გამართლებული იყო. დღეს კი იგი ბოგანობის მოდის წყალობითა და ზოგიერთი ქალის სურვილით.

ანატომიის ცხრილებზე, რომლებზეც ტერფის სისხლძარღვების სისტემაა გამოსახული, ნათლად ჩანს, რა მდიდარია ტერფი წერილი ვენებითა და კაპილარებით. ვიწრო, პლატფორმანი ფეხსაცმელი სიარულის დროს ტერფი ვერ იხრება, კარგად სისხლის მიმოქცევის მეტად საჭირო სტიმულატორის როლს სიარულთ არაა მყარო, ადამიანი კი არ მოდის, მიჩანჩალებს, საცმარისია ფეხი რაიმეს წაწოკვას, რომ მაშინვე დაიწყება.

აი, როგორი მყარო ვანაჩენი ვაგამოქვ „გადარეული“ ფეხსაცმელისთვის მათ, ვისა ყოველდღეურად უხდება შეხვედრა მისი ტარების უსაფრთხო შედეგებთან — მემასავეებს, კირურებებს, ოროპედებს.

კანმრთელობისა და ელვანტერობის შესაშუბა კი სრულიად შესაძლებელია რას ვაპოვეს ეს „გადარეული“ ფეხსაცმელი? რამდენ სანტიმეტრს სიმაღლეს? ავრეძლებს და ამრეკავებს ფეხს ხომ? — ყოველივე ეს უფრო ილუზიაა, რაც ვერავითარი შემოხვევაში ვერ ვააბათილებს მისგან მიყენებულ ვნებას. მეტრისმეტად მაღალ ქუსლზე შემდგარ ქალს იწვიათად აქვს სწორი ტანი. ამას წინათ საარსრავთის ეროვნულმა ინსტიტუტმა, რომელიც მედიცინის მომავალ პრობლემებზე მუშაობს, შემოგთავაზა კაბით ფეხსაცმელის კრტირეულები. საბოთისაღმბი

შემოდგომა — 74...

მოცა
1975

მოდელიორი ნინო აღლაძე.

წლივანდელი შემოდგომაც დამთავრდა და მთავრდა ნელი-ნელ, დიწაღ ფოთლები ჩამოყვითლდა, შემოსმა, ყვითლად მოეღვიპა მიწას.

მიწა ისვენებს ახალ გაზაფხულამდე, სანამ თესვს გაღვივებს გულში, სანამ გასწავლის მოყვებს ახალი ნაყოფისათვის, სანამ შობს ახალ შემოდგომას.

წლივანდელი შემოდგომა ხელგავიანად წავიდა, და გეტყვას ბევრი სიკეთე, შრომის დიდი საზღაური, კმაყოფილება. რაც გააკეთა მიწის მუშამ, ყველაფერი მაღლიანად დატრიალდა, შრომა არ დიკარგა და წამოვიდა სიუხვე...

მაღლობის მები რა ეთქმის ხელებს, რომლებმაც ჩაატეს შიშ ათასი ტონა ჩაის ფოთოლი კალათებში, ეს იცოტავს, წლის ბოლომდე კიდევ 10 ათასი ტონა მოკრიფეს. მეჩაიებმა სიტყვა თქვეს და საქმის შესრულებაში გადაამეტეს, ფიცა დადეს და ტონობით გადააჭარბეს დანაფიცს...

სიმილი უშველებელი გაიზარდა, ცხენიანი კაცი ვერ მისწავა ხელით, სადაც კარგად ნოყარეს, ორი-სამი ტარო გამოიხსნა და წავიდა სიმაღლეში.

შოკში მარცვლეულის უხვი მოხავალი მოვიდა. ბეღლებში დაახინავს უფრო მეტი ხორბალი, ვიდრე ფიქრობდნენ მემინდვრები.

არც კართულმა ვაშმა შეირცხვინა თავი. ყურძნის ჩაბარების სახელმწიფო გეგმა წარმატებით შესარულეს კახელმა მევენახეებმა.

ამ სურათებზე ოქვენ ზედავთ ბარკიან კართულ შემოდგომას.

ბარბანაშ — მხატვარ ბ. ლ. მ. ნ. ბ. ს. ლინოგრაფიურა სარდიან — „სამთავლის მხარდახმარ“

<p>რედაქტორი მარტია ბარათაშვილი</p>	<p>სარედ. კოლეჯი: ნ. გარბანიძე, მ. კალანდანი (პ. მ. შიგინი), ზ. კახიანი, თ. ლაშარაშვილი, ვ. სისარულიძე, ნ. შალვაშვილი, ლ. შენაბელია (მხ. ტ. რედაქტორი), თ. წამბათაძე, ნ. ჯაბახიანი. ტექნიკური ა. ჩოგიაშვილი</p>	<p>საქ. კ. ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა</p>
---	---	--

საქ. კ. ც.-ის გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14

რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14. ტელფონის №, №: რედაქტორის — 99-98-71, პასუხისმგებელი მდივნის — 99-71-68.
ხატვრული რედაქტორის — 93-98-57, საქმეთა მმართველის — 93-98-54, გადაცემა ასაწყობად 20/1X-74 წ. ხელმოწერილი
დასაბეჭდად 22/1X-74 წ. ქალაქის ზომა 60X90¹/₈, ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცელი 3, სააბრესტო-საგამომცემლო თაბახი 5,3,
ტარაგი 125.000 შვებ. 3477 უფ. 01942 ფასი 30 კაპ.

საგარეოს რაიონის სოფელ მანავის მუცენაბეზის საბჭოთა მეურნეობაში მე-10 ბრიგადის ხელმძღვანელი ლიანა ბაიარაშვილი, მისი ბრიგადა მოწინავეა. ბრიგადის წევრებმა ვადეპარბებით შეასრულეს უურპნის ჩაბარების გეგმა, არ დასჭერდნენ არც ვალდებულებას და ქალაქზე აღნიშნული ციფრები უკან ჩამოიტოვეს.

სურათზე თქვენ ხედავთ ლიანას მამასთან ერთად. ადრე მამაშვილი ერთ ბრიგადაში მუშაობდნენ. ახლა მამაც ბრიგადირია.

ხელვაჩაურის რაიონის სოფელ წინსვლის ტელეშაის სახელობის კოლმეურნეობაში მოწინავე მუცენაბეზის სახელი აქვს თამარ ბესლაშიძეს. მან გეგმიური 8800 კილოგრამი ჩაის ფოთლის ნაცვლად 6905 კილოგრამი ფუფხროლი მიტყრიდა.

616/4

ამაშის ლაიონის სოფელ ნაროს სტა-
ლინის სახელობის კოლმეურნეობის კანონი
წილს ჰეიფაზე იმ ცენტრში სიმონი პლანს
და მეთავე გალაქიძის ვალდებულებას.